

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH  
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**EUTHANASIE Z POHLEDU TRESTNÍHO PRÁVA**

**Autor práce: Lucie Lhotecká**

**Studijní program: Bezpečnostně právní činnost**

**Forma studia: kombinovaná**

**Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.**

**Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií**

**2023**

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.  
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Lucie Lhotecká

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

**Název bakalářské práce: Euthanasie z pohledu trestního práva**

**Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Euthanasia from a Criminal Law Perspective**

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

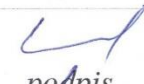
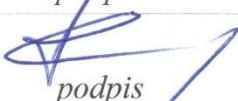
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): 3/2022

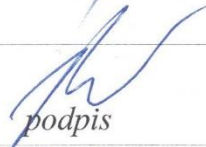


Cíl bakalářské práce:

1/ Charakteristika euthanasie a její právní posouzení v podmínkách České republiky (včetně zohlednění DNR přístupu – *do not resuscitate* v lékařství).

2/ Zmapování právního režimu ve vztahu k euthanasii ve vybraných zemích EU, příp. třetích zemí a případná formulace návrhů *de lege ferenda*.

|  |                    |   |
|--|--------------------|---|
| Student:<br>Lucie Lhotecká                 | 30.4.2022<br>datum | <br>podpis |
| Vedoucí práce:<br>JUDr. Jiří Hruška, Ph.D. | 30.4.2022<br>datum | <br>podpis |

Schvaluji zadání bakalářské práce:

|  |                    |   |
|--|--------------------|---|
| Vedoucí katedry:<br>doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.                               | 6.5.2022<br>datum  | <br>podpis |
| Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti:<br>doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D. | 18.5.2022<br>datum | <br>podpis |
| Rektor:<br>doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.   | 24.5.2022<br>datum | <br>podpis |



Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

## ABSTRAKT

LHOTECKÁ, L. *Euthanasie z pohledu trestního práva: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 81 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

**Klíčová slova:** Euthanasie, eutanazie, usmrcení na žádost, důstojná smrt.

Tématem bakalářské práce je Euthanasie z pohledu trestního práva. Práce řeší eutanazii představující způsob ukončení lidského života v případě, že daný jedinec je vážně nemocen, pociťuje značné bolesti a zlepšení jeho zdravotního stavu je dle kvalifikovaného lékařského úsudku vyloučeno, a to především z hlediska současného právního řádu v ČR.

Pojednává o platných právních normách v ČR a dosavadních právních návrzích v ČR eutanazii připouštějících. V dotazníkovém šetření zkoumá informovanost, znalosti a všeobecné povědomí veřejnosti v této otázce a následně analyzuje její postoj jak v oblasti etické, tak právní.

Závěr hodnotí možnosti vývoje práva ve vztahu k eutanazii a formuluje možné návrhy *de lege ferenda* v podmínkách právního řádu České republiky.

## ABSTRACT

LHOTECKÁ, L. Euthanasia from a Criminal Law Perspective: *Bachelor Thesis*.  
České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2023. 81 pp.  
Supervisor: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

**Key words:** euthanasia, request killing, dignified death

The topic of this bachelor thesis is Euthanasia from a Criminal Law Perspective. It deals with euthanasia, which is a way of ending a human's life in the event, the human is seriously ill with significant pain feelings and where any improvement of their health is excluded according to a qualified medical judgement. The point of view of this thesis is especially targeted of the current rule of law in the Czech Republic.

This thesis discusses the current rule of law and legal proposals allowing euthanasia in the Czech Republic. It examines the information, knowledge and general awareness of the public on this issue and, subsequently, analyzes its position in the ethical and legal fields in a questionnaire survey.

The conclusion of this thesis evaluates the possibilities of the development of the law in relation to euthanasia and formulates possible proposals of the *de Lege Ferenda* in the conditions of the legal system of the Czech Republic.

# Obsah

|   |    |
|---|----|
| Úvod.....   | 9  |
| 1 Cíl a metodika bakalářské práce .....                                 | 11 |
| 2 Pojem eutanazie .....   | 12 |
| 2.1 Teologický a etický pohled .....                                    | 12 |
| 2.2 Filosoficko-historický pohled .....                                 | 13 |
| 2.3 Pohled lékařské vědy.....   | 15 |
| 3 Formy eutanazie .....   | 16 |
| 3.1 Aktivní eutanazie .....   | 16 |
| 3.2 Pasivní eutanazie.....  | 17 |
| 3.3 Asistovaná sebevražda .....   | 18 |
| 3.4 Dystanázie .....  | 20 |
| 3.5 Současné trendy pojetí eutanazie .....                              | 20 |
| 4 Ochrana života poskytovaná právním řádem ČR.....                      | 23 |
| 4.1 Listina základních lidských práv a svobod .....                     | 24 |
| 4.2 Trestní zákoník č.40/2009 Sb.....                                   | 24 |
| 4.3 Zákon č. 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě .....         | 27 |
| 5 Dosavadní právní návrhy připouštějící eutanazii v ČR.....             | 29 |
| 5.1 Návrh trestního zákona z roku 2004 .....                            | 29 |
| 5.2 Návrh zákona o důstojné smrti z roku 2008.....                      | 30 |
| 5.3 Návrh zákona o důstojné smrti z roku 2016.....                      | 31 |
| 6 Pozitiva a negativa spojená s uzákoněním možnosti eutanazie v ČR..... | 33 |
| 6.1 Argumenty proti eutanazii.....                                      | 33 |
| 6.2 Argumenty pro eutanazii.....  | 34 |
| 7 Dotazníkové šetření.....  | 35 |
| 7.1 Výběr respondentů .....   | 35 |
| 7.2 Cíle šetření .....  | 36 |
| 7.3 Kategorie otázek.....   | 36 |

|  |    |
|--|----|
| 7.4 Hypotézy šetření.....                                  | 36 |
| 7.5 Výsledky dotazníkového šetření a jeho vyhodnocení..... | 36 |
| 7.5.1 Otázky statistické .....                             | 36 |
| 7.5.2 Všeobecné znalosti.....                              | 40 |
| 7.5.3 Právní znalosti.....                                 | 44 |
| 7.5.4 Etické souvislosti .....                             | 48 |
| Závěr .....  | 53 |
| Seznam použitých zdrojů .....                              | 55 |
| Seznam zkratek .....                                       | 60 |
| Seznam tabulek a grafů .....                               | 61 |
| Přílohy.....   | 63 |



## Úvod

Eutanazie je definována jako usmrcení na žádost, tedy se svolením poškozeného, což je z hlediska českého práva v současné době nedovolené a je posuzováno dle platného trestního zákoníku jako vražda.

Eutanazii jako tzv. milosrdnou smrt mají ve svém právním řádu zavedenou a určitým způsobem legalizovanou i některé evropské státy, např. Nizozemí a Belgie (od r. 2002), Lucembursko (od r. 2009). Švýcarsko pak má svou „kliniku smrti“, kde pacient sám musí vypít smrtící koktejl. Totéž zná Švédsko, ale pouze pro občany svého státu. Právo rozhodovat o svém životě má i občan Francie, Německa a překvapivě i bašta křesťanství Itálie.<sup>1</sup>

V dnešní době z důvodů geopolitického vývoje ve světě a jiných aktuálních palčivých témat na politické scéně momentálně poněkud utichly snahy o změnu právního řádu v souvislosti s uzákoněním možnosti eutanazie po předchozích návrzích na její legalizaci v letech 2008 a 2016.

Eutanazie však není jen otázkou právní, ale také etickou. Důstojná smrt může mít pro každého člověka naprosto jiný význam, a proto stanovení jejího právního rámce je věcí minimálně velmi problematickou. V České republice dochází v praxi k uplatňování pouze tzv. „tiché“ eutanazie, kdy lékaři po poradě s rodinou přestanou dávat určitou léčbu, což pacienta přiblíží smrti, respektive jeho smrt urychlí.

Autorka si téma práce zvolila s ohledem na svou nedávnou životní zkušenost v důsledku přítomnosti dlouhodobé nevléčitelné choroby ve své rodině (Alzheimerova choroba), která vedla i díky současnému stavu paliativní péče v kombinaci s platnou právní úpravou ohledně eutanazie k dlouhodobému extrémnímu fyzickému i psychickému vypětí celé rodiny a její hluboké krizi i částečnému rozpadu. I přes tuto draze zaplacenou prodělanou zkušenost se nedá říci, že by se autorka v této otázce jednoznačně přikláněla k variantě pro či proti eutanazii.

Během tvorby praktické části práce, a to jak na základě charakteristiky samotného pojmu eutanazie z mnoha možných pohledů, tak popisu současných platných právních normativů v českém právním řádu a jeho případných nutných úprav bylo jejím cílem vytyčit základní pozitiva a negativa spojená právě s případným uzákoněním možnosti

---

<sup>1</sup> Eutanazie není ani tak otázkou právní, jako spíš etickou... Názory odborníků na eutanazii se shodují. *Deník.cz* [online]. © VLTAVA LABE MEDIA, 19.6.2016 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: [https://jicinsky.denik.cz/zpravy\\_region/eutanazie-neni-ani-tak-otazkou-pravni-jako-spis-etickou-20160619.html](https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/eutanazie-neni-ani-tak-otazkou-pravni-jako-spis-etickou-20160619.html)

eutanazie v ČR. Pro ucelenost a nastínění možných směrů vývoje v této oblasti jsou popsány také platné právní úpravy ve vybraných evropských zemích.

Díky výše uvedeným autorčiným zkušenostem a zájmu o tuto problematiku se autorka snažila o výběr respondentů pro uskutečnění výzkumného šetření tak, aby byly proporcionálně zastoupeny veškeré skupiny obyvatel dle věku, vzdělání, víry a dalších významných faktorů a byl zmapován postoj k tomuto tématu napříč celým demografickým spektrem populace ČR.

Po vyhodnocení výzkumného šetření byly ověřeny hypotézy vztahující se k předpokládanému názoru jednotlivých skupin obyvatel ke zkoumané problematice, jasně pojmenovány problematické oblasti případného návrhu úpravy současných platných právních norem a poté byly navrženy možnosti vývoje a vhodná opatření ke zvýšení podvědomí v této oblasti mezi obyvateli ČR a jejich seznámení s jednotlivými etickými i právními aspekty případné změny.

# 1 Cíl a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce je zaměřena na právní posouzení eutanazie v podmínkách České republiky se zaměřením na právní normy poskytující ochranu života, jakožto nejdůležitějšímu přirozenému právu člověka.

Hlavním cílem práce je charakteristika eutanazie a její právní posouzení v podmínkách České republiky.

Vedlejším cílem práce je zmapování právního režimu ve vztahu k eutanazii ve vybraných zemích EU, příp. třetích zemí a případná formulace návrhů *de lege ferenda*.

Teoretická část práce je zpracována metodou sběru a třídění informací z dostupných zdrojů k tomuto tématu s využitím odborné literatury, souvisejících platných právních norem a relevantních internetových zdrojů.

Praktická část práce je věnována názoru na všeobecně vžitá pozitiva a negativa spojená s případným uzákoněním eutanazie v ČR. Při zpracování praktické části byla využita metoda analýzy současného stavu, dále pak metody dedukce a komparace. Součástí této části je výzkum uskutečněný prostřednictvím dotazníkového šetření napříč populací ČR, který zjišťuje všeobecné povědomí o současném stavu v otázce eutanazie a pomáhá vykreslit pohled občanů na etickou i právní stránku řešené problematiky. Výstupem výzkumného šetření je indikace hlavních postojů a názorových směrů laické veřejnosti na případné právní změny či úpravy v oblasti ukončení lidského života.

Na základě zjištěných skutečností byly nastíněny související možné trendy změn v oblasti legislativy ČR.

## 2 Pojem eutanazie

Výraz „euthanasie“ jako první použil řecký básník Possidippos ve svém textu sepsaném kolem roku 300 př. Kr.<sup>2</sup> Jedná se tudíž o pojem řeckého původu a skládá se ze slov eu (dobře, šťastně, hojně, řádně) a thanatos (smrt). Doslovně lze tento pojem překládat jako „dobrá smrt“. Dobrá smrt by měla být smrtí bezbolestnou, takovou, která přichází po mnoha letech šťastného, uspokojivého a kvalitního života. Nicméně Hippokratova přísaha<sup>3</sup> dokládá, že v antickém Řecku nebylo přípustné spojovat bezbolestnou a klidnou smrt se zkracováním života.

Chápání pojmu eutanazie se během času významově posunulo. Dnes je vnímán především jako milosrdná smrt, nebo smrt z milosti a často se zužuje na otázku: „kdy a za jakých podmínek bude možné, vhodné, a dokonce nutné ukončit léčbu, která je marná a která nemocnému přináší více problémů a utrpení než prospěchu.“<sup>4</sup>

V současné době se velmi diskutovanému tématu eutanazie věnuje velké množství autorů z různých úhlů pohledu a jedná se bezesporu o jedno z nejkontroverznějších témat.

### 2.1 Teologický a etický pohled

Z pohledu teologického se liší postoj k eutanazii a její výklad v závislosti na konkrétním náboženství, nicméně už ze své podstaty přesvědčení o daru života veškeré stěžejní náboženské víry jako například křesťanství, islám, buddhismus a judaismus eutanazii odmítají či přímo odsuzují.

V našich poměrech nejrozšířenější katolická církev se staví k eutanazii v tom smyslu, že „Ukončení života osob postižených, nemocných nebo už blízkých smrti, ať jsou důvody a prostředky jakékoli je mravně nepřijatelné. Stejně jako nějaký zákrok nebo opomenutí, které samo od sebe záměrně přivodí smrt, aby se ukončila bolest, je zabitím těžce odporující důstojnosti lidské osoby a úctě k živému.“<sup>5</sup>

---

<sup>2</sup> „Z věcí, o které má člověk žádat bohy, není nic vznešenějšího než dobrá smrt (euthanatos).“ - ZIMMERMANN-ACKLIN, M. *Euthanasie*, Freiburg: Herder, 1997 ISBN 3 -451-26554-0., s. 23.

<sup>3</sup> „Nepodám nikomu smrtící prostředek, ani kdyby mě kdokoli o to požádal, a nikomu také nebudu radit, jak zemřít.“

<sup>4</sup> HAŠKOVCOVÁ, H. *Thanatologie: nauka o umírání a smrti*. 2., přeprac. vyd. Praha: Galén, c2007. ISBN 9788072624713, s. 119.

<sup>5</sup> VIRT, G. *Žít až do konce: etika umírání, smrti a eutanazie*. Praha: Vyšehrad, 2000. Cesty (Vyšehrad). ISBN 80-7021-330-2., s. 26.

Současná moderní sekularizovaná společnost se staví k eutanazii poněkud přívětivěji a klade velký důraz na demokratický přístup a autonomii jedince. Vychází tudíž z toho, že každý jedinec dokáže sám nejlépe posoudit své zájmy, přání a hodnoty, a tedy i to, zda chce žít, nebo ne. Často bývá zmiňováno, že tento vývoj je zapříčiněn vytrácením víry v Boha. Podle Munzarové, pokud neexistuje Bůh, pak není život jeho darem, ale je stejný jako vše, co můžeme vlastnit a zacházet s tím podle svého uvážení a za svá rozhodnutí se nemusíme nikomu zodpovídat.<sup>6</sup>

Počátek i konec lidského života se však v současnosti stal z velké části předmětem technologických manipulací.<sup>7</sup> Díky vyspělé technice lze dnes udržovat při životě jedince ve stavu, který se velmi blíží smrti a jenž působí utrpení jak osobě upoutané na lůžko, tak osobám blízkým. Uvedené lze považovat za hlavní důvod diskuzí, které se snaží vyřešit tyto sporné záležitosti a zabránit tzv. **dystánazii** – zadržené smrti.<sup>8</sup>

Aplikací současných metod vznikají i nové etické problémy, kterými nebylo nutné se v minulosti zabývat. V tomto směru je často skloňována bioetika jako relativně nový vědní obor, který je aplikací obecné etiky a zabývá se etickými normami, které by bylo možné uplatnit při stanovení limit a regulativ v případě uplatnění nových technologických zásahů.

Díky technice je člověku umožněno kontrolovat vlastní existenci po biologické stránce. Zároveň technika přináší i nová nebezpečí, která mohou ohrozit existenci lidstva a způsobit mu značné problémy. Došlo ke změně nazírání na lidský život a úctu k němu.<sup>9</sup>

## 2.2 Filosoficko-historický pohled

S pojmem eutanazie se lze setkat již u starověkých filozofů. Ti zkoumali pojem eutanazie především z pohledu postoje člověka k dobrovolné smrti a duševního stavu umírající osoby. Postoj jednotlivých filozofů k tomuto problému byl velmi rozdílný.

---

<sup>6</sup> MUNZAROVÁ, M. *Vybrané kapitoly z lékařské etiky*. 2. opr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-3017-8., s. 22.

<sup>7</sup> ONDOK, Josef Petr. *Bioetika, biotechnologie a biomedicína*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-486-1., s. 26.

<sup>8</sup> MUNZAROVÁ, M. *Vybrané kapitoly z lékařské etiky*. 2. opr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-3017-8., s. 22.

<sup>9</sup> ONDOK, Josef Petr. *Bioetika, biotechnologie a biomedicína*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-486-1., s. 8 -11.

Řecký filozof **Sokrates** kupříkladu hlásal, že strach ze smrti je nemoudrý a smrt považoval pouze za bezesný spánek. V těžké nemoci a v utrpení viděl dobrý důvod nelpět na životě a vystupoval proti tomu, aby lékaři protahovali proces umírání.

Oproti Sokratovi jeho žák **Platon** pohlížel na sebevraždu negativně, avšak za určitých okolností ji částečně schvaloval.<sup>10</sup> Souhlasil například s chtěnou eutanazií nevléčitelně nemocných a nezpůsobilých lidí i na základě utilitaristických<sup>11</sup> přístupů. Tvrdil, že člověk s těžkou chronickou chorobou je neúčinný jak pro sebe, tak pro stát.

Názory Platona odmítá **Aristoteles**. Ten vystupoval proti ukončování života v případě nejrůznějších těžkostí. Podle něj je eutanazie odsouzeníhodná nejen z důvodu předčasného zbavování společnosti svých členů, ale zároveň proto, že takový počin je typickou ukázkou nejvyššího stupně ukvapenosti a zbabělosti.

V novověkém pojetí se lze setkat s pojmem eutanazie poprvé v díle „Of the Advancement and Proficiency of Learning of the Partitions of Sciences“<sup>12</sup> **Francise Bacona** z 16. století jako popisu „snadné smrti“.<sup>13</sup>

K naprostému překroucení původního významu a zneužití pojmu eutanazie došlo v meziválečném období a následně během druhé světové války v Německu. V roce 1920 napsali právník Karl Binding a psychiatr Alfred Hoche knihu s názvem „Poskytnutí souhlasu ke zničení života, který žítí není hoden“.<sup>14</sup>

Se základními tezemi této knihy se v roce 1935 lékař Bernard Wagner obrátil na Adolfa Hitlera s požadavkem, aby duševně nemocní a defektní pacienti psychiatrických ústavů, včetně dětí, byli usmrcováni. Vůdce souhlasil a idea dostala vznešený název „Program eutanazie“, kterou zpočátku vydávali nacisté za blahodárnou sociální reformu pro beznadějně nemocné a mentálně postižené. Ironicky „dobrodiní“ tohoto osvobození bylo zpočátku odpíráno Židům, považovaných za občany, mající menší práva podílet se na sociálním pokroku. Za důvody eutanazie se původně uváděl soucit, nedostatečná kvalita života a snížení nákladů.

---

<sup>10</sup> MUNZAROVÁ, M. *Eutanazie, nebo paliativní péče?* Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1025-0. s. 26.

<sup>11</sup> Utilitarismus – filosofický směr, který poměřuje lidské jednání podle toho, kolik užítka způsobí.

<sup>12</sup> BACON, F., *Advancement of Learning* O Pokroku vědění, 1605.

<sup>13</sup> Zajímavá fakta o eutanazii. *Othervisor.com* [online]. © 2023 cs. othervisor.com [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://cs.othervisor.com/publication/4587>.

<sup>14</sup> POLLARD, B. J. *Eutanazie – ano či ne?* Praha: Dita, 1996. ISBN 80-85926-07-5., s. 67.

Následovalo svévolné zabíjení homosexuálů, schizofreniků, lidí s maniodepresivní psychózou apod. Roku 1939 se eutanazie zneužívala už v takovém rozsahu, že se změnila v nástroj genocidy.<sup>15</sup>

I vzhledem k výše uvedenému stigmatu z minulosti dnes většina Němců považuje eutanazii za zločin. Německé právo rozlišuje aktivní a pasivní eutanazii.<sup>16</sup> Aktivní je protizákonná, pasivní je naproti tomu slučitelná se zákonem, což potvrzuje i soudní praxe.

### 2.3 Pohled lékařské vědy

Pojem eutanazie označuje Světová lékařská asociace (dále WMA) z lékařského hlediska za vědomý a záměrný čin s jasným cílem ukončit život člověka, který trpí nevléčitelnou nemocí a zároveň on sám, nebo mu blízká osoba dobrovolně požádala o ukončení života. Dále asociace uvádí, že vykonávající osoba zná zdravotní stav pacienta a provádí čin se záměrem ukončit život dané osoby ze soucitu a bez osobního zisku.<sup>17</sup>

Kromě definice WMA je nutné zmínit i definici eutanazie stanovenou pracovní skupinou pro etické záležitosti Evropské asociace paliativní péče (EAPC), podle níž je eutanazie záměrné usmrcení pacienta lékařem, který podá nemocnému léky zajišťující smrt na základě dobrovolné žádosti pacienta.

Z množství definic eutanazie zaměřených do oblasti medicíny je významné pro posouzení otázky trestnosti takového jednání vymezení Britské lékařské asociace (British Medical Association – BMA), podle něhož se eutanazie považuje za zásah s úmyslem zabít toho, kdo má bolest nebo terminální chorobu.

BMA dále rozlišuje eutanazii na dobrovolnou, nedobrovolnou a nucenou a zabývá se vymezením aktivní a pasivní eutanazie. Těmto jednotlivým formám eutanazie se blíže věnují následující části této práce. Zmíněné rozdělení je důležité zejména z důvodu následné právní kvalifikace skutku a určení trestnosti či beztrestnosti daného jednání.

---

<sup>15</sup> POLLARD, B. J. *Eutanazie – ano či ne?* Praha: Dita, 1996. ISBN 80-85926-07-5., s. 67-68.

<sup>16</sup> pozn. jednotlivé druhy eutanazie podrobněji viz kapitola 3.

<sup>17</sup> KUPKA, M. *Psychosociální aspekty paliativní péče*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4650-0.s .153.

### 3 Formy eutanazie

Dělení eutanazie na jednotlivé formy je důležité z hlediska právní kvalifikace a následného posouzení trestnosti daného jednání. Za základní lze považovat dělení eutanazie na **aktivní** a **pasivní** formu. Toto rozdělení se odvíjí od toho, jakou formu vykazuje jednání lékaře provádějícího eutanazii, zda konání či opomenutí (nekonání).

Setkat se lze i s formálním dělením eutanazie na **přímou** a **nepřímou**. Rozdíl mezi oběma formami spočívá v tom, zda osoba provádějící eutanazii tak činí s přímým či nepřímým úmyslem usmrtit daného pacienta. Dále lze eutanazii dělit například na **vyžádanou** nebo **dobrovolnou** (žádá-li o ni pacient sám pro sebe) a **nevyžádanou** (pacient o ní nepožádal, protože je nedospělý nebo mentálně nezpůsobilý anebo způsobilý je, ale nebyl tázán) či **nedobrovolnou**, tj. uskutečněnou navzdory žádosti, aby se neprováděla.<sup>18</sup> Tyto jednotlivé formy však nemají z pohledu právní úpravy České republiky valný význam, neboť eutanazie je zde považována za nelegální a trestné jednání<sup>19</sup>, a to i v případě, kdy je prováděna na přání pacienta.

#### 3.1 Aktivní eutanazie

Aktivní eutanazie, spočívá v úmyslném ukončení života pacienta. Tento postup může být prováděn lékařem, který podá smrtelnou injekci pacientovi, nebo osobně pacientem, který si sám podá léky s cílem usmrtit sebe samotného. Aktivní eutanazie je považována za trestný čin vraždy podle §140 odst. 1 trestního zákoníku, za který je možné uložit trest odnětí svobody v rozmezí 12 až 20 let.

Nicméně, v posledních letech se častěji diskutuje o změnách v právní úpravě, které by pacientům umožnily rozhodovat se o svém životě a dostat se z bolesti a utrpení, které často doprovází terminální fáze onemocnění.

Aktivní eutanazie je v jednotlivých zemích posuzována odlišným způsobem. Níže jsou uvedeny některé země, kde je tato forma eutanazie povolena<sup>20</sup>:

---

<sup>18</sup> POLLARD, B. J. *Eutanazie – ano či ne?* Praha: Dita, 1996. ISBN 80-85926-07-5., s. 22-23.

<sup>19</sup> Nejčastěji tak dochází jednáním konkrétní osoby k naplnění kroků skutkové podstaty trestného činu vraždy dle §140 odst. 1 trestního zákoníku.

<sup>20</sup> V závorce je uveden rok, kdy došlo k legalizaci této formy eutanazie.



- Belgie (2002),
- Kanada (2016),
- Lucembursko (2009),
- Nizozemsko (2002),
- Kolumbie (1997),
- Španělsko (2021),
- Nový Zéland (2021).

### 3.2 Pasivní eutanazie

Pasivní eutanazie je založena na omezení nebo ukončení léčby pacienta na jeho žádost. Lékaři tak mohou pacientovi poskytnout pouze paliativní péči, což znamená, že smyslem je zlepšení kvality života pacienta, aniž by měli za cíl ho aktivně usmrtit. Lékař musí být při zastavení nebo omezení léčby opatrný, aby neporušil své etické závazky. Základním principem lékařské etiky je povinnost respektovat autonomii pacienta, což znamená, že pacient má právo rozhodnout, jaký druh léčby chce podstoupit. Lékař musí také zajistit, aby pacientovi byla poskytnuta paliativní péče, což zahrnuje úlevu od bolesti a dalších příznaků, které pacientovi způsobují utrpení.<sup>21</sup>

V případě pasivní eutanazie je důležité zajistit, aby rozhodnutí pacienta bylo provedeno svobodně a informovaně. To znamená, že pacient musí být schopen pochopit důsledky svého rozhodnutí a musí být řádně informován o všech možnostech léčby a o důsledcích odmítnutí léčby. Pacient musí mít také možnost diskutovat své rozhodnutí s lékařem a s rodinnými příslušníky.<sup>22</sup>

Je však důležité si uvědomit, že pasivní eutanazie se nevztahuje na situace, kdy pacient není schopen dát své rozhodnutí sám. V takových případech musí být provedena úplná diagnostika a musí být určeno, zda existuje reálná naděje na zlepšení

---

<sup>21</sup> MUNZAROVÁ, M. *Proč ne eutanazii, aneb, Být, či nebýt?*. Vyd. v KNA 2. V Kostelním Vydří: Pro občanské sdružení Ecce homo vydalo Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-304-3.

<sup>22</sup> ČERNÝ, David a Tomáš HRÍBEK. *Definice a formy eutanazie*. In: ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam, DOLEŽAL, Tomáš, et al. *Eutanazie z pohledu medicíny, filozofie a práva*. [online]. Praha: Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., pro Kancelář Akademie věd ČR, 2018. Strategie AV21. s. 4 -8. ISBN 978-80-270-4169-5. [cit. 12.01.2023]. Dostupné z: <https://www.academia.cz/edice/kniha/eutanazie-z-pohledu-mediciny-filozofie-a-prava>

zdravotního stavu pacienta. I pokud neexistuje, lékař by měl pokračovat v poskytování paliativní péče a pacientovi zajistit co nejlepší kvalitu života.<sup>23</sup>

Eutanazie představuje významný problém lékařské etiky a je aktuální tématem diskusí. Ačkoliv český trestní zákoník nepovažuje sebevraždu za trestný čin, osoba, která poskytuje asistenci při sebevraždě, může být potrestána odnětím svobody až na tři roky. Stanovisko České lékařské komory uvádí, že eutanazie a asistované suicidium jsou nepřijatelné.<sup>24</sup> V mnoha případech jsou lékaři zahrnuti mezi takové osoby, jejich role v této problematice však zůstává kontroverzní. Současně existuje řada postupů, které jsou běžně používány v medicíně a vedou ke smrti pacienta, ale nejsou definovány jako eutanazie.

Pasivní eutanazie je povolena v těchto zemích<sup>25</sup>:

- Británie (2002)<sup>26</sup>,
- Dánsko (1998),
- Francie (2005),
- Finsko,
- Indie (2011),
- Německo (2020),
- Švédsko (2010),
- Švýcarsko (1942).<sup>27</sup>

### 3.3 Asistovaná sebevražda

Asistovaná sebevražda je další forma umírání na vlastní žádost, která se od aktivní eutanazie liší tím, že pacient si sám bere život. Lékař nevykoná žádnou aktivní činnost,

---

<sup>23</sup> Eutanazii uznává jen několik zemí, v Evropě státy Beneluxu. *MEDNEWS.CZ: Medical Information Service* [online]. 19. 3. 2021 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.mednews.cz/eutanazii-uznavajen-nekolik-zemi-v-evrope-staty-beneluxu/>

<sup>24</sup> MITLÖHNER, M. Trestněprávní problematika neonatální intenzivní péče. *Kriminalistika*. 1994, roč. 27, č. 3. s. 238.

<sup>25</sup> V závorce je uveden rok, kdy došlo k legalizaci této formy eutanazie.

<sup>26</sup> Povoleno pouze přerušení péče v některých případech.

<sup>27</sup> Eutanazii uznává jen několik zemí, v Evropě státy Beneluxu. *MEDNEWS.CZ: Medical Information Service* [online]. 19. 3. 2021 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.mednews.cz/eutanazii-uznavajen-nekolik-zemi-v-evrope-staty-beneluxu/>

kteřá by vedla ke smrti pacienta, pouze tomuto poskytne prostředky (léky) k ukončení života.<sup>28</sup>

V České republice není asistovaná sebevražda legální a je právně posuzována jako trestný čin účast na sebevraždě<sup>29</sup>. Nicméně existuje reálná možnost, že pacient vycestuje do země, kde asistovaná sebevražda povolena je, nebo se obrátí na organizaci, která se specializuje na podporu asistované sebevraždy.

V tomto případě lékaři nesmějí přímo pomáhat pacientovi k sebevraždě, ani nesmějí být přítomni tomu, kdy si pacient bere svůj život. Nicméně mohou pacientovi poskytnout informace o možnostech asistované sebevraždy a případně mu předat prostředky k ukončení života.<sup>30</sup>

Je důležité si uvědomit, že asistovaná sebevražda je velmi citlivé téma a má výrazný dopad na pacienta i osoby jemu blízké. Zatímco někteří odborníci považují tento způsob ukončení života za legitimní volbu pro pacienta, jiní se obávají rizika zneužití nebo narušení etických a morálních hodnot.

Hlavní rozdíl mezi aktivní eutanazií a asistovanou sebevraždou je v osobě, která přímo způsobuje smrt pacienta. U aktivní eutanazie je to lékař, kdo podává smrtící dávku léku, zatímco v případě asistované sebevraždy si pacient bere svůj život sám.<sup>31</sup> Nicméně oba tyto způsoby umírání na vlastní žádost jsou značně kontroverzní a dochází tak ke střetu s různými etickými a morálními otázkami.

Asistovaná sebevražda je povolena v několika zemích světa. Mezi tyto země patří<sup>32</sup>:

- Austrálie (2019),
- Belgie (2002),
- Kanada (2016),

---

<sup>28</sup> ČÍSAŘOVÁ, Dagmar a Olga SOVOVÁ. *Trestní právo a zdravotnictví*. 2., upr. a rozš. vyd. Praha: Orac, 2004, c2000. Studijní texty (Orac). ISBN 80-86199-75-4, s. 108.

<sup>29</sup> § 144 ČESKO. *Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.

<sup>30</sup> ČÍSAŘOVÁ, Dagmar a Olga SOVOVÁ. *Trestní právo a zdravotnictví*. 2., upr. a rozš. vyd. Praha: Orac, 2004, c2000. Studijní texty (Orac). ISBN 80-86199-75-4, s. 109.

<sup>31</sup> ČERNÝ, David a Tomáš HRÍBEK. *Definice a formy eutanazie*. In: ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam, DOLEŽAL, Tomáš, et al. *Eutanazie z pohledu medicíny, filozofie a práva*. [online]. Praha: Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., pro Kancelář Akademie věd ČR, 2018. Strategie AV21. s. 4 -8. ISBN 978-80-270-4169-5. [cit. 12.01.2023]. Dostupné z: <https://www.academia.cz/edice/kniha/eutanazie-z-pohledu-mediciny-filozofie-a-prava>

<sup>32</sup> V závorce je uveden rok, kdy došlo k legalizaci asistované sebevraždy.

- Lucembursko (2009),
- Nizozemsko (2002),
- Nový Zéland (2020),
- Švýcarsko (1942).

V některých státech USA je asistovaná sebevražda také legální, konkrétně je tomu tak v Oregonu (1997), Washingtonu (2008), Vermontu (2013), Kalifornii (2015), Coloradu (2016) a Havaně v Jižní Dakotě (2020).<sup>33</sup>

### 3.4 Dystanázie

Vzhledem k zaměření této práce, je třeba vysvětlit i pojem dystanázie, což je antonymum slova eutanazie. Jedná se o jednání spočívající v zdržování a oddalování smrti. V mnoha zemích se o prostředcích neúnosně prodlužujících život člověka intenzivně diskutuje, jelikož dystanázie představuje velké emocionální, sociální a existencionální břemeno. Navíc jde současně o zátěž ekonomickou.<sup>34</sup>

V mnoha státech proto existuje možnost předem si stanovit, které zákroky si člověk přeje, resp. nepřeje, aby byly v situaci ohrožení života u něj prováděny, tzv. „LIVING WILL“ či „DNR“<sup>35,36</sup>.

### 3.5 Současné trendy pojetí eutanazie

WHA<sup>37</sup> v současné době definuje eutanazii jako „vědomé a úmyslné provedení činu s jasným záměrem ukončit život jiného člověka za následujících podmínek:

- subjektem je kompetentní informovaná osoba s nevléčitelnou chorobou, která dobrovolně požádala, aby její život byl ukončen,
- jednatel ví o stavu této osoby a o jejím přání zemřít a páchá tento skutek s prvořadým úmyslem ukončit život této osoby,

<sup>33</sup> RYŠÁNEK, A. a J. MAREK. Švýcaři legalizovali hi-tech rakev pro asistovanou sebevraždu. *Seznamzpravy.cz* [online]. 7. 12. 2021 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-svycari-legalizovali-hi-tech-rakev-pro-asistovanou-sebevrazdu-182841>

<sup>34</sup> KUŘE, J. *Co je eutanazie: studie k pojmu dobré smrti*. Praha: Academia, 2018. Právo – etika – společnost. ISBN 978-80-200-2762-7. s. 38.

<sup>35</sup> „Do Not Resuscitate“ - neresuscitovat

<sup>36</sup> ADAM, Z., VORLÍČEK, J. a POSPÍŠILOVÁ Y., ed. *Paliativní medicína*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0279-7., s. 357.

<sup>37</sup> WHA – World Health Assembly – nejvyšší orgán WHO (World Health Organization – Světová zdravotnická organizace)

- skutek je proveden se soucitem a bez osobního zisku.“<sup>38</sup>

Je důležité podotknout, že definice pojmu eutanazie stanovená WHA, slouží k jeho jasnějšímu a přesnějšimu vymezení, nikoli k vyjádření souhlasu s touto praxí. Naopak, WHA výslovně varuje lékaře před prováděním eutanazie.

Tato definice eutanazie je v současné době považována za standard mezi lékařskými organizacemi a odborníky na etiku v lékařství. Cílem WHA při stanovení této definice bylo jasně vymezit pojem eutanazie a oddělit jej od jiných forem léčby a péče o pacienty, jako například paliativní péče nebo odmítnutí dalšího léčení.

WHA také zdůrazňuje, že poskytování paliativní péče a dalších forem péče o pacienty by mělo být prioritou lékařů při péči o umírající pacienty. Eutanazie by měla být považována pouze za výjimečné řešení v případech, kdy není žádná jiná možnost zlepšení stavu pacienta a jeho utrpení je neúnosné. WHA tedy nejenže nepodporuje eutanazii, ale naopak vyjadřuje svůj nesouhlas a nabádá lékaře, aby tuto praxi nevykonávali.

Definice eutanazie, kterou WHA stanovila, tak slouží k ochraně pacientů před neoprávněným zásahem do jejich života a zároveň k udržení etických a morálních standardů lékařské profese.<sup>39</sup>

Podle holandského modelu je termín eutanazie vymezen takto: „eutanazie je úmyslné ukončení života člověka někým jiným než člověkem samotným (= lékařem) na jeho vlastní žádost.“<sup>40</sup>

Pojem eutanazie je tedy nutno používat v případě, jsou-li splněny tři (oběma definicemi) dané podmínky:

- úmysl zabít,
- zabití,
- dobrovolná, autonomní žádost pacienta.<sup>41</sup>

---

<sup>38</sup> MUNZAROVÁ, M. *Proč ne eutanazii, aneb, Být, či nebýt?*. Vyd. v KNA 2. V Kostelním Vydří: Pro občanské sdružení Ecce homo vydalo Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-304-3, s. 19.

<sup>39</sup> MUNZAROVÁ, M. *Proč ne eutanazii, aneb, Být, či nebýt?*. Vyd. v KNA 2. V Kostelním Vydří: Pro občanské sdružení Ecce homo vydalo Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-304-3.

<sup>40</sup> MUNZAROVÁ, M. *Eutanazie, nebo paliativní péče?* Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1025-0., s. 49.

<sup>41</sup> ČERNÝ, David a Tomáš HRÍBEK. *Definice a formy eutanazie*. In: ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam, DOLEŽAL, Tomáš, et al. *Eutanazie z pohledu medicíny, filozofie a práva*. [online]. Praha: Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., pro Kancelář Akademie věd ČR, 2018. Strategie AV21. s. 4 -8. ISBN

Eutanazie neboli usmrcení na žádost, je velmi kontroverzní téma a názory na ni se v různých zemích i mezi odborníky výrazně liší. Nicméně, mezi současné trendy v pojetí eutanazie patří:

1. **Diskuze o legalizaci eutanazie:** V mnoha zemích se stále vedou diskuze o povolení eutanazie, přičemž je zejména argumentováno tím, že každý by měl mít právo rozhodnout o svém životě a ukončit ho, pokud se cítí nevléčitelně nemocný a trpí. Nicméně, ve většině zemí je eutanazie považována za protizákonné jednání.
2. **Kritika eutanazie:** Na druhé straně stojí kritika eutanazie, která vychází z argumentace, že eutanazie může vést k vědomému zneužívání pacientů. Mnozí se obávají, že by pacienti mohli být pod nátlakem k tomu, aby si vybrali smrt místo života, a že by eutanazie mohla být používána ke zbavení se nežádoucích pacientů společností.<sup>42</sup>

V každém případě je eutanazie velmi citlivým tématem a je třeba diskutovat o ní s ohledem na pacientovy potřeby a s respektem k jeho právu na důstojný život a smrt.

---

978-80-270-4169-5. [cit. 12.01.2023]. Dostupné z: <https://www.academia.cz/edice/kniha/eutanazie-z-pohledu-mediciny-filozofie-a-prava>

<sup>42</sup> Srov. MUNZAROVÁ, M. *Eutanazie, nebo paliativní péče?* Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1025-0., s. 39.

## 4 Ochrana života poskytovaná právním řádem ČR

Legislativa v České republice v současné době výslovně neupravuje pojem eutanazie. Usmrcení člověka, za které lze považovat i eutanazii a asistovanou sebevraždu je v ČR kvalifikováno de lege lata zpravidla jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. jako trestný čin vraždy<sup>43</sup>. Současný právní řád garantuje ochranu života před jednáním směřujícím proti tomuto zájmu.

V dosavadní historii českého trestního práva nebyla problematika eutanazie prozatím řešena, přestože již za první republiky byly navrženy hned dvě varianty právního režimu tohoto jednání. První z roku 1926 předpokládala jednak usmrcení na žádost s příslibem snížení trestu odnětí svobody tomu, kdo spáchal takový čin v důsledku mimořádného nátlaku nebo v přechodném omluvitelném mimořádném stavu, a jednak usmrcení ze soucitu, při němž mohl soud trest mimořádně zmírnit nebo od potrestání upustit v případě, usmrtil-li viník úmyslně jiného člověka ze soucitu, aby uspíšil jeho neodvratnou smrt. Druhá varianta z roku 1937 byla navržena tak, že by „usmrcení na žádost z útrpnosti“ mělo být posouzeno pouze jako přečin. Ani jeden z těchto návrhů ovšem neprošel.<sup>44</sup>

Trestní zákon z roku 1952 (zák. č. 86/1950 Sb.) a z roku 1961 (zák. č. 140/1961 Sb.) ve znění pozdějších předpisů se eutanazií vůbec nezabývaly. V trestním zákoně z roku 1961 stál za zmínku § 219 (vražda). Objektem tohoto činu je lidský život, který je chráněn i v situacích, kdy člověk není dalšího života schopen<sup>45</sup>. Diskutovalo se o potřebě řešit otázku privilegované skutkové podstaty úmyslného usmrcení – eutanazie, která už byla v některých evropských zemích, jako např. Belgie nebo Nizozemí tolerována.<sup>46</sup>

Mezi sporné případy, které byly ve světle zákona č. 140 z roku 1961 Sb. řešeny lze považovat stupňované užívání utišujících prostředků. Při něm lékař ví, že vedlejším následkem může být způsobena smrt. Podle některých právních názorů bylo možné takové jednání posoudit jako vraždu nebo úmyslný trestný čin ublížení na zdraví. Podle

---

<sup>43</sup> § 140 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

<sup>44</sup> SUM, T. Eutanazie v právním řádu ČR. *Epravo.cz* [online]. © EPRAVO.CZ – Sbirka zákonů, judikatura, právo, 20. 10. 2004 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-v-pravnim-radu-cr-28721.html>

<sup>45</sup> MITLÖHNER, Miroslav. *Trestní právo*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-462-5. s. 47

<sup>46</sup> SOVOVÁ, O., SOVA, M. a MITLÖHNER, M. *Právo a právní předpisy I*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-438-0. s. 40

jiných názorů se nejednalo o eutanazii, ale o pomoc při umírání, jelikož zde neexistoval přímý úmysl způsobit smrt, nýbrž se pacientovi umožňovalo bezbolestně dojít k smrti zvyšujícím se návykem na tisíce léky.<sup>47</sup>

#### 4.1 Listina základních lidských práv a svobod

Listina základních práv a svobod (dále jen Listina) zaručuje právo na život každému člověku, přičemž zaručení práva na život je nejzákladnější právo vůbec. „Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením. Nikdo nesmí být zbaven života.“<sup>48</sup>

Následující odstavec uvádí, že „trest smrti se nepřipouští“<sup>49</sup>. Závěrečný odstavec tohoto článku však připouští, že „není porušením práv dle tohoto článku, je-li někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné“<sup>50</sup>. Z citovaného článku lze dovodit, že lidský život je nedotknutelný, a to i v případě, pokud člověk není schopen dalšího života, jelikož žádný zákon nepřipouští usmrcení z útrpnosti (na žádost).

Někteří příznivci eutanazie však argumentují právem na ochranu soukromí s odkazem hned na následující článek Listiny. Ten poukazuje na nedotknutelnost soukromí osoby, nicméně připouští omezení tohoto práva na základě zákona. Možný výklad dle zastánců eutanazie se opírá o právo člověka odmítnout léčbu bez ohledu na možnost zkrácení života.<sup>51</sup>

Pro úplnost je nutné zmínit i Mezinárodní pakt o občanských a politických právech<sup>52</sup> a Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod<sup>53</sup>, které právo na život považují za základní přirozené lidské právo.

#### 4.2 Trestní zákoník č.40/2009 Sb.

Eutanazie představuje sporné téma v rámci celého právního řádu České republiky, kde se setkává s celou řadou právních a etických výzev. V souladu s platným trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb. je tak eutanazie de lege lata zpravidla právně kvalifikována

---

<sup>47</sup> CÍSAŘOVÁ, D., SOVOVÁ, O. *Trestní právo a zdravotnictví*. 2., upr. a rozš. vyd. Praha: Orac, 2004, c2000. Studijní texty (Orac). ISBN 80-86199-75-4. s. 6 -7.

<sup>48</sup> Zákon č. 2 /1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, čl. 6, odst. 1 a 2

<sup>49</sup> Zákon č. 2 /1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, čl. 6, odst. 3

<sup>50</sup> tamtéž odst. 4

<sup>51</sup> PIKHARTOVÁ, V. Eutanazie – démon, nebo spása?. *NewtonMedia.cz* [online]. 14.04.2014 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.newtonmedia.cz/eutanazie-demon-nebo-spasa/>

<sup>52</sup> vyhlášen pod č. 120/1976 Sb.

<sup>53</sup> vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.



jako trestný čin vraždy, za který hrozí trest odnětí svobody na deset až osmnáct, případně až dvacet let.<sup>54</sup>

V kontextu trestního zákoníku je nutné si uvědomit, že přesto ale i právě proto, že se eutanazie nenachází v trestním zákoníku, nelze jí chápat jako jednoduchý trestný čin, ale jako spornou a velmi komplexní problematiku, která se dotýká etických, filozofických, lékařských i právních aspektů.

Současný trestní zákoník vstoupil v účinnost 1. 1. 2010 a jednou z moha změn, kterou přinesl, je i rozšíření výčtu okolností vylučující protiprávnost, ke kterým nově zařadil svolení poškozeného<sup>55</sup>.

*„Trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.“<sup>56</sup>*

Nicméně dále tuto okolnost upřesňuje §30 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku následovně: *„S výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení podle odstavce 1 považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.“<sup>57</sup>*

Usmrcení člověka lze spáchat nejen konáním, ale také opomenutím takového konání, k němuž byl pachatel podle okolností povinen<sup>58</sup>. Jedná se například i o případ, kdy lékař úmyslně nesplní svou povinnost podat nemocnému lék.

Život je podle českého právního řádu chráněn i v době, kdy osoba, o níž se jedná, je nevléčitelně smrtelně nemocná nebo je smrtelně zraněná a její smrt je již neodvratná, a to i v případě dlouhodobého utrpení při umírání. Trestní odpovědnost proto vzniká i v případě útoku na život takové osoby, tzn. v případech eutanazie. Je tak potřeba pouze zvážit, zda jde o trestný čin zabití<sup>59</sup>, jehož skutková podstata vyžaduje, aby pachatel jednal v silném rozrušení v důsledku omluvitelného hnutí mysli, kam lze zahrnout i soucit

---

<sup>54</sup> §140, odst. 1 a 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

<sup>55</sup> §30 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

<sup>56</sup> §30 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

<sup>57</sup> §30 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

<sup>58</sup> §112 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

<sup>59</sup> §141 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

s umírajícím, anebo zda jsou splněny podmínky pro posouzení takového jednání jako trestného činu vraždy<sup>60, 61</sup>

Jednání, které by se dalo považovat za pasivní eutanazii, lze právně posoudit jako trestný čin účasti na sebevraždě<sup>62</sup>, přestože jednání sebevraha postihováno není. Protiprávní jednání může spočívat v přemlouvání nebo schvalování takového činu, opatřování prostředků, odstraňování překážek, včetně pomoci psychické. Pomocí je i úmyslné ponechání jedu nebo letální dávky léku v dosahu pacienta.<sup>63</sup>

*„Kdo jiného pohne k sebevraždě nebo jinému k sebevraždě pomáhá, bude potrestán, došlo-li alespoň k pokusu sebevraždy, odnětím svobody až tři léta.“<sup>64</sup>*

V legislativních kruzích se vedla diskuze o přijetí nového trestního zákoníku řadu let a vládní návrh tohoto zákona doznal během legislativního procesu značných změn. Jednou z těchto změn bylo vypuštění ustanovení § 115 zákonného návrhu, který se týkal tzv. usmrcení na žádost.

Navrhované znění § 115 stanovilo, že *„Kdo ze soucitu usmrtí nevléčitelně nemocnou osobu, která trpí somatickou nemocí, na její vážně míněnou a naléhavou žádost, bude potrestán odnětím svobody až na šest let.“<sup>65</sup>*

*„Vážně míněnou a naléhavou žádostí se rozumí svobodný a určitý projev vůle osoby starší osmnácti let, která není zbavena ani omezena ve způsobilosti k právním úkonům a není stížena duševní poruchou, jednoznačně a důrazně směřující k jejímu vlastnímu usmrcení“.<sup>66</sup>*

Důvodová zpráva k návrhu tohoto zákona vysvětlovala, že ve zmiňovaném ustanovení § 115 se řešila pouze tzv. voluntární eutanazie, tedy eutanazie vyžádaná dotčenou osobou. V době přijetí návrhu trestního zákona však ustanovení § 115 opět rozproudilo diskuse o eutanazii. Častými výtkami bylo stanovení věkové hranice osmnácti let. Odborníci argumentovali tím, že i osoba ve věku těsně nedosahujícím osmnácti let může trpět bolestí a vzhledem ke stavu své duševní vyspělosti může být

---

<sup>60</sup> § 140 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

<sup>61</sup> ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5., str. 1327-8.

<sup>62</sup> § 144 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

<sup>63</sup> JAHNSOVÁ, A., KUČA, R. *Právní aspekty eutanazie*. Právní rozhledy, 1997, č. 7, str. 358

<sup>64</sup> § 144 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

<sup>65</sup> § 115 odst. 1 návrhu trestního zákoníku

<sup>66</sup> § 115 odst. 2 návrhu trestního zákoníku

shledána způsobilou usilovat o ukončení svých útrap. Tento návrh neměl tudíž eutanazii legalizovat, nýbrž měl pouze zavést privilegovanou skutkovou podstatu<sup>67</sup>

### 4.3 Zákon č. 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě

Zákon č. 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě nahradil od 1. 4. 2012 předešlý Zákon č. 20/1966 Sb. o péči a zdraví lidu, který umožňoval odmítnutí jakéhokoliv léčebného zákroku:

*„Vyšetřovací a léčebné výkony se provádějí se souhlasem nemocného, nebo lze-li tento souhlas předpokládat. Odmítá-li nemocný i přes náležité vysvětlení potřebnou péči, vyžádá si ošetřující lékař o tom písemné prohlášení (revers).“<sup>68</sup>*

Současný zákon č. 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě se již souhlasem nemocného ani jinými fakty, které by souvisely s eutanazií nezabývá.

Tuto problematiku však řeší Úmluva o lidských právech a biomedicíně (dále Úmluva), která v kapitole 2 zdůrazňuje: *„Jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas.“<sup>69</sup>* Osoba má právo na informace o účelu a povaze zákroku a jeho důsledcích a rizicích a taktéž právo tento souhlas kdykoliv odvolat.

V tomto ohledu Úmluva silně ovlivnila českou legislativu a informovaný souhlas se stal základem legitimacy poskytování zdravotní péče.

Článek č. 9 Úmluvy zmiňuje i dříve vyslovená přání, tzv. „poslední pořízení nemocných“ (living will): *„Bude brán zřetel na dříve vyslovená přání pacienta ohledně lékařského zákroku, pokud pacient v době zákroku není ve stavu, kdy může vyjádřit své přání.“<sup>70</sup>*

---

<sup>67</sup> ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5. s. 149-150.

<sup>68</sup> §23 odst. 2 Zákon č. 20/1966 Sb. (zrušen k 1. 4. 2012).

<sup>69</sup> čl. 2 *Sdělení č. 96/2001 Sb. m., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně* [online]. 1. 10. 2001 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2001-96>.

<sup>70</sup> čl. 9 *Sdělení č. 96/2001 Sb. m., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně* [online]. 1. 10. 2001 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2001-96>.

Autonomii člověka ovšem nelze brát jako jediné kritérium jednání lékaře. K usmrcení na požádání by v takovém případě muselo být svoleno vždy, nejen v případech nevléčitelné choroby.<sup>71</sup>

---

<sup>71</sup> VIRT, G. *Žít až do konce: etika umírání, smrti a eutanazie*. Praha: Vyšehrad, 2000. Cesty (Vyšehrad). ISBN 80-7021-330-2 s. 19

## 5 Dosavadní právní návrhy připouštějící eutanazii v ČR

V novodobé historii České republiky se vedou diskuse o otázce legalizace eutanazie. Navzdory výraznému odporu ze strany církví a lékařských organizací byly předloženy právní návrhy, které by v určitých případech eutanazii umožňovaly. Tyto návrhy jsou však stále předmětem rozsáhlé kritiky, která se týká otázky, zda by legalizace eutanazie mohla být vhodným řešením pro pacienty trpící nevléčitelnými chorobami. Tato kapitola je zaměřena na přehled dosavadních právních návrhů, podle nichž by bylo možné připustit eutanazii v České republice.

### 5.1 Návrh trestního zákona z roku 2004

V roce 2004 byl předložen návrh trestního zákona, který obsahoval ustanovení týkající se usmrcení na žádost, jež je v kontextu zákona chápáno jako eutanazie. Vláda dne 21. 7. 2004 předložila tento návrh Poslanecké sněmovně. Hlavním autorem návrhu byl prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., který v té době působil jako soudce Nejvyššího soudu.<sup>72</sup>

V návrhu je v § 115 odst. 1 uvedena privilegovaná skutková podstata v případě, kdy dojde k úmrtí z lítosti:

*„Kdo ze soucitu usmrtí nevléčitelně nemocnou osobu, která trpí somatickou nemocí, na její vážně míněnou a naléhavou žádost, bude potrestán odnětím svobody až na šest let.“<sup>73</sup>*

To znamená, že takový skutek bude považován za méně závažný trestný čin a bude mít mírnější postih.

V druhém odstavci tohoto paragrafu jsou pak detailněji popsány podmínky, které musí splnit osoba, která požaduje usmrcení na žádost:

*„Vážně míněnou a naléhavou žádostí se rozumí svobodný a určitý projev vůle osoby starší osmnácti let, která není zbavena ani omezena ve způsobilosti k právním*

---

<sup>72</sup> SUM, T. Eutanazie v právním řádu ČR. Epravo.cz [online]. © EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo, 20. 10. 2004 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-v-pravnim-radu-cr-28721.html>.

<sup>73</sup> Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. 744 Vládní návrh na vydání trestního zákoníku [online]. [cit. 21.12.2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=744&CT1=0>

*úkonům a není stížena duševní poruchou, jednoznačně a důrazně směřující k jejímu vlastnímu usmrcení.*“<sup>74</sup>

V důvodové zprávě k tomuto návrhu se vytýká, že tyto odstavce se věnují pouze dobrovolné eutanazii a na rozdíl od některých zahraničních úprav nejsou dostatečně detailně rozvedeny. Kritika směřuje také na to, že se návrh nezaměřil na postup lékaře v případě, kdy pacient nesouhlasí s důležitou léčbou pro svůj zdravotní stav. Zároveň se návrh opomíjí situaci, kdy by z důvodu navyšování dávek léků na utišení bolesti mohlo dojít neúmyslně ke zkrácení života pacienta. Tyto kritiky naznačují, že návrh by mohl být potřeba dále upravit, aby byly zajištěny dostatečné záruky a ochrana pro pacienty a lékaře v různých situacích.<sup>75</sup>

V důvodové zprávě se také zmiňuje, že tyto postupy, které jsou prováděny lékaři a mají za cíl usnadnit koncovou fázi života pacienta, nejsou obecně považovány za eutanazii. Tyto postupy jsou spíše vnímány jako přípustné a přikázané v souladu s uznávanými medicínskými a etickými zásadami. Lékař jedná v tomto případě *Lege artis*, což znamená, že postupuje podle obvyklých a uznávaných zásad a pravidel v dané oblasti. Tato zmínka má za účel odlišit tyto postupy od eutanazie, která je v návrhu trestního zákona předmětem diskuse.<sup>76</sup>

Tento návrh trestního zákona z roku 2004 nakonec nebyl schválen a v České republice dále platil trestní zákon č. 140/1961 Sb., který neumožňuje legální eutanazii.

## **5.2 Návrh zákona o důstojné smrti z roku 2008**

Další a první návrh hovořící přímo o legalizaci eutanazie a asistovaného sebeusmrcení neboli zákon o důstojné smrti předložila Senátu ČR senátorka Václava Domšová<sup>77</sup>. Její návrh o důstojné smrti byl předložen 14. 7. 2008 a Senát ho projednal 18. 9. 2008.

Po představení svého návrhu zákona o důstojné smrti, který by legalizoval eutanazii a asistované sebeusmrcení, navrhovatelka zdůraznila, že nejde o hlasování pro nebo proti legalizaci, ale o fakt, zda jsou senátoři ochotni diskutovat o této kontroverzní

---

<sup>74</sup> Tamtéž.

<sup>75</sup> Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. 744 Vládní návrh na vydání trestního zákoníku [online]. [cit. 21.12.2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4 &CT=744&CT1=0>

<sup>76</sup> Tamtéž.

<sup>77</sup> Senátorka Senátu Parlamentu ČR 2002 až 2008.

problematice. Zmiňovala také značný vývoj zdravotnictví a úlevu, kterou by tento návrh mohl přinést nejen pacientovi, ale i jeho rodině. Nicméně, většina senátorů byla proti tomuto návrhu zákona.<sup>78</sup>

Tento návrh nakonec nebyl přijat, ale plnil důležitou roli v tom, že vzbudil v české společnosti a mezi politiky otevřenou debatu o legalizaci eutanazie a asistovaného sebevraždy. Diskuze se vedla nejen na úrovni zdravotnických a právních expertů, ale také mezi laickou veřejností a v médiích. Tento návrh tak mohl přispět k většímu povědomí o tématu a k dalšímu bádání v oblasti právní regulace a etických aspektů důstojné smrti.

### 5.3 Návrh zákona o důstojné smrti z roku 2016

V roce 2016 byl předložen nový návrh zákona o důstojné smrti, který téměř kopíroval návrh z roku 2008. Nicméně, hlavním rozdílem mezi těmito návrhy je, že nový návrh zahrnoval tzv. přání pro budoucnost. Tato možnost umožňuje pacientům, kteří splňují stanovené podmínky, vyjádřit své přání ohledně eutanazie či asistovaného sebevraždy v případě, že se v budoucnu dostanou do stavu, kdy nejsou schopni své vůle vyjádřit. Tento nový prvek v návrhu zákona vzbudil značnou pozornost a debatu o otázce, zda je takové přání pro budoucnost etické a zda by mělo být zahrnuto do zákona o důstojné smrti.

Podmínky pro výše uvedené by byly následující:

- pacient musí trpět nevléčitelnou nemocí,
- je v nezměněném bezvědomí,
- jeho zdravotní stav nelze nijak zvrátit.

Tento návrh zákona se potýkal s podobnými problémy jako jeho předchůdce z roku 2008. Od předchozí snahy senátorky Domšové o legalizaci eutanazie v roce 2008 se společnost této debatě nevěnovala tak intenzivně, jak navrhovala většina účastníků debaty k předchozímu návrhu zákona. Diskuze na toto téma se vyskytovaly jen sporadicky a diskuse na úrovni návrhu zákona z roku 2008 už se neuskutečnila.<sup>79</sup>

---

<sup>78</sup> Návrh senátorky Václavy Domšové senátního návrhu zákona o důstojné smrti: *ZÁKON o důstojné smrti. SENÁT PČR* [online]. 14.7.2008 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: [https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id\\_doc=47525&id\\_var=40369](https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=47525&id_var=40369)

<sup>79</sup> Poslanecký návrh zákona o důstojné smrti: *ZÁKON o důstojné smrti*. Poslanecká sněmovna PČR [online]. 27.5.2016 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126843>

Politická scéna nebyla jednotná v otázce legalizace eutanazie a asistovaného sebevraždě. Ve vládě byl do roku 2017 dohodnut v koaliční smlouvě bod, který zakazoval projednávání této otázky. Tento krok byl zdůvodňován obavou o negativní vliv na voliče, přestože 60 % dotazovaných bylo pro legalizaci eutanazie. Jedinou politickou stranou, která se výslovně stavěla proti eutanazii, byla KDU-ČSL, jejíž koaliční smlouva obsahovala bod s následujícím zněním: „Neumožníme žádné opatření v rozporu s ochranou života od početí do přirozeného konce (ne aktivní euthanasii).“<sup>80</sup>

---

<sup>80</sup> SUM, T. Eutanazie v právním řádu ČR. Epravo.cz [online]. © EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo, 20. 10. 2004 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-v-pravnim-radu-cr-28721.html>.



## **6 Pozitiva a negativa spojená s uzákoněním možnosti eutanazie v ČR**

Tato kapitola je zaměřena na analýzu pozitiv a negativ, které jsou spojeny s možností legalizace eutanazie v ČR. Na základě zde uvedených argumentů a výsledků dotazníkového šetření (viz kapitola 7) v závěru autorka nastiňuje některé úvahy de lege ferenda.

### **6.1 Argumenty proti eutanazii**

Existuje řada argumentů, které hovoří proti legalizaci eutanazie v České republice. Jeden z nejdůležitějších argumentů je etický, týkající se respektování lidského života. Lékařský etický kodex klade důraz na ochranu lidského života a na využití všech dostupných prostředků pro zachování a zlepšení zdravotního stavu pacienta. Legalizace eutanazie by mohla vést k rozporu s tímto kodexem a snížení hodnoty lidského života jako takového.

Dalším argumentem proti legalizaci eutanazie je obava z jejího zneužití. V případě, že by byla legalizována, bylo by těžké zajistit, aby byla aplikována jen v případech, kdy to skutečně odpovídá vůli pacienta. Může tak dojít k nucenému ukončení života pacienta kvůli tlaku okolí, zejména v případech, kdy má pacient omezené mentální schopnosti. Dále by při legalizaci eutanazie mohlo dojít k využití této možnosti z finančních důvodů, kdy by zdravotní pojišťovny nebo státní rozpočet mohly uspořit na dlouhodobé péči o nevléčitelně nemocné pacienty.

Posledním zásadním argumentem proti legalizaci eutanazie je obava z narušení důvěry pacientů v lékařský personál. Pacienti by mohli být opatrnější v kontaktu s lékaři a sestrami, což by mohlo vést k odmítání určitých zdravotních postupů a komplikovat tak jejich léčbu. Z tohoto důvodu by mohlo dojít k dalším zdravotním problémům, které by mohly zhoršit kvalitu života pacientů.

Všechny tyto argumenty proti legalizaci eutanazie jsou velmi důležité a vyžadují pečlivé zvážení. Je třeba mít na paměti, že rozhodnutí o legalizaci eutanazie má vliv na celou společnost a na budoucnost lékařské etiky a práv pacientů.

## 6.2 Argumenty pro eutanazii

Argumenty pro eutanazii lze najít kromě oblasti práva i v dalších oblastech, včetně etické a medicínské.

Právní argumenty pro legalizaci eutanazie hovoří o právu pacienta na sebeurčení a právu na lidskou důstojnost a svobodu. V rámci trestního práva je otázka týkající se eutanazie velmi diskutabilní, protože kriminalizuje něco, co lze považovat za akt soucitu a humanitární pomoci. Tyto argumenty se opírají o právo na sebeurčení a důstojnost, tedy právo pacienta na rozhodnutí o vlastním osudu. V rámci trestního práva se diskutuje o možnosti legalizace eutanazie jako specifické formy trestného činu, který by byl vymahatelný pouze za stanovených podmínek.

Z etického hlediska může být považována za morálně správnou možnost, pokud se jedná o trpícího pacienta s nevléčitelnou chorobou, která způsobuje neúnosné utrpení. Z medicínského hlediska může být eutanazie považována za způsob ukončení nevléčitelného utrpení pacienta.

Je třeba zdůraznit, že i když existují argumenty pro eutanazii, je stále nutné pečlivě zvážit všechny aspekty této problematiky a zvážit možné negativní důsledky. Legalizace eutanazie by mohla vést k nežádoucímu tlaku na pacienty, aby souhlasili s ukončením svého života, a mohla by být zneužita k zabití osob bez jejich souhlasu.

V rámci trestního práva je nutné pečlivě určit podmínky, za kterých by bylo povoleno provedení eutanazie a zabezpečit přísnou kontrolu nad procesem, aby bylo zabráněno jakémukoliv zneužití této možnosti.

## 7 Dotazníkové šetření

Jednou ze stěžejních součástí této bakalářské práce je dotazníkové šetření, které bylo pojato následovně:

Pro vytvoření dotazníku byl využit internetový nástroj pro on-line dotazníky a ankety [www.surveymonkey.com](http://www.surveymonkey.com) v neplaceném režimu. Všichni respondenti vyplnili dotazník přes poskytnutý internetový odkaz, který jim byl spolu se žádostí o vyplnění dotazníku poskytnut na sociálních sítích nebo přes aplikaci WhatsApp. Osobní dotazování bylo prováděno pouze u úzké nejstarší věkové skupiny. S těmito respondenty byl elektronický formulář v rámci tohoto dotazování přímo vyplňován ať již autorkou práce nebo třetí osobou.

Celkem bylo shromážděno 100 kompletně vyplněných dotazníků z celkových 177 návštěv dotazníku. Úspěšnost vyplnění tudíž činila 56,5 %, přičemž kolem dvaceti nedokončených návštěv dotazníku lze přiřadit na vrub prověřování jeho funkčnosti a bezchybnosti při jeho tvorbě. Doba vyplňování dotazníku se pohybovala v průměru okolo 7 minut.

### 7.1 Výběr respondentů

Pro dotazování byla zvolena kvantitativní metoda, která se jevila jako nejvhodnější pro získání širokého spektra odpovědí. Dotazník byl respondenty vyplňován anonymně. Průběžně bylo hodnoceno zastoupení jednotlivých skupin dotazovaných v porovnání s demografií obyvatel ČR a zbývající respondenti byli vybíráni a oslovováni tak, aby byly doplněny skupiny méně zastoupené.

Problémem se ukázalo získání dostatečného počtu relevantních odpovědí především od respondentů v nejmladších věkových skupinách 15 až 25 let, kterých se dané téma příliš nedotýká. Vyšší zastoupení v kompletně vyplněných dotaznících oproti demografickému zastoupení skupin mezi obyvateli ČR je i mezi ženami a vysokoškolačky, což odráží skutečnost všeobecné ochoty vyplnění tohoto dotazníku a bližšího vztahu k této problematice.

## 7.2 Cíle šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo porovnat odpovědi a vývoj názoru k danému tématu především z hlediska věku a vzdělání respondentů, u specifických otázek pak i v souvislostech s vlastní zkušeností s umírajícím, respektive nevléčitelně nemocným člověkem, popřípadě rodinnou situací (osoby bez/s dětmi).

K důležitým aspektům předkládaného dotazníku patřilo, zda dotazovaní mají povědomí o platných právních předpisech, které se dané problematiky týkají.

## 7.3 Kategorie otázek

Otázky dotazníkového šetření byly rozděleny do čtyř základních oblastí:

- statistické,
- všeobecné (znalostní),
- právní,
- etické.

Po **statistických otázkách**, týkajících se pohlaví, věku, vzdělání apod., které byly významné pro vyhodnocení všech ostatních odpovědí po jednotlivých skupinách respondentů, následovaly otázky **všeobecné (znalostní)** zaměřené na všeobecné povědomí o dále zkoumané problematice.

V části **právní** pak byly shromažďovány názory na eutanazii ve vztahu k současné právní legislativě a v poslední části dotazníku byly pokládány otázky **etické** povahy.

## 7.4 Hypotézy šetření

K dotazníkovému šetření byly stanoveny následující hypotézy:

1. Více jak 2 /3 respondentů souhlasí s legalizací eutanazie v ČR.
2. Více jak 2 /3 respondentů má obavu z možného zneužití eutanazie, pokud by byla uzákoněna.

## 7.5 Výsledky dotazníkového šetření a jeho vyhodnocení

### 7.5.1 Otázky statistické

Tato oblast otázek byla pro vyhodnocení celého průzkumu velmi důležitá, jelikož dle těchto údajů byly porovnávány a tříděny odpovědi jednotlivých respondentů

na následující otázky vtahující se k tématu celé práce. Při sběru odpovědí bylo tedy dbáno na poměr jednotlivých skupin dotazovaných tak, aby jejich poměr co nejvíce reflektoval demografickou skladbu obyvatel České republiky. Tohoto cíle se podařilo dosáhnout u většiny skupin, vyjma poměru mužů a žen. Vybraný vzorek respondentů se tudíž blíží k procentuální skladbě těchto skupin v ČR.

### **Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?**

První otázka se týkala pohlaví respondentů. I přes snahu oslovit srovnatelný počet zástupců obou pohlaví výrazně převládl počet dokončených dotazníků ženami, které dané téma zřejmě více oslovilo.

*Tab. 1: Zpracované odpovědi na otázku č. 1*

| <b>Odpověď</b> | <b>Počet odpovědí<br/>[%]</b> |
|----------------|-------------------------------|
| muž            | 27                            |
| žena           | 73                            |

Zdroj: vlastní výzkum

### **Otázka č. 2: Máte děti?**

Poměru dotazovaných respondentů s dětmi a bez nich se povedlo ve vybraném vzorku dosáhnout naprosto stejnoměrného, což bylo jedním z důležitých faktorů ověření vlivu vlastní rodiny na názor k danému tématu.

*Tab. 2: Zpracované odpovědi na otázku č. 2*

| <b>Odpověď</b> | <b>Počet odpovědí<br/>[%]</b> |
|----------------|-------------------------------|
| ano            | 50                            |
| ne             | 50                            |

Zdroj: vlastní výzkum

### **Otázka č. 3: Jaký je Váš věk?**

U otázky zaměřené na věk respondentů bylo možné volit ze čtyř kategorií, přičemž oslovování byly především respondenti ve vyšších věkových skupinách, tj. nad 26 let s jistými životními zkušenostmi a dokončením vzděláváním. V těchto skupinách do a nad 40 let se opět podařilo dosáhnout takřka rovnocenného rozložení dotazovaných.

Tab. 3: Zpracované odpovědi na otázku č. 3

| Odpověď       | Počet odpovědí [%] |
|---------------|--------------------|
| 15 - 18 let   | 4                  |
| 19 - 25 let   | 4                  |
| 26 - 40 let   | 47                 |
| 41 a více let | 45                 |

Zdroj: vlastní výzkum

#### Otázka č. 4: Jste věřící?

Tato otázka charakterizující respondenty, se týkala jejich víry jako důležitého faktoru majícího vliv na názory a postoje spojené s eutanazií, přičemž tento faktor nebyl dále blíže specifikován.

Po vyhodnocení poměru mezi věřícími a lidmi bez víry se ukázalo, že tento reflektuje i demografické rozložení obyvatel ČR v této oblasti, přestože nebyli respondenti na základě odpovědí na tuto otázku v rámci dotazníkového šetření nijak selektováni.<sup>81</sup>

Tab. 4: Zpracované odpovědi na otázku č. 4

| Odpověď | Počet odpovědí [%] |
|---------|--------------------|
| ano     | 30                 |
| ne      | 70                 |

Zdroj: vlastní výzkum

#### Otázka č. 5: Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

Nejvyšší dokončené vzdělání jako jeden ze zásadních předpokladů pro všeobecný přehled a případné hlubší znalosti dané problematiky bylo považováno za důležitý faktor pro zodpovězení otázek z následujících kategorií. Proto byly při zaslání odkazu na dotazník upřednostňováni respondenti s vyšším vzděláním, kdy vzdělání zakončené alespoň maturitní zkouškou a vyšší mělo celkově 84 % z nich, přestože skutečný poměr takto vzdělaných lidí mezi obyvateli ČR je pouze 53 %<sup>82</sup>.

<sup>81</sup> 68,3 % bez víry dle Sčítání lidu 2021 – Náboženská víra: Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 1991 až 2021. *Sčítání 2021* [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/nabozenska-vira>.

<sup>82</sup> Vzdělání: Věkové pyramidy podle vzdělání – SLDB od roku 1991 do 2021. *Sčítání 2021* [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vzdelani>

Tab. 5: Zpracované odpovědi na otázku č. 5

| Odpověď                  | Počet odpovědí [%] |
|--------------------------|--------------------|
| Základní                 | 2                  |
| zakončené výučním listem | 14                 |
| zakončené maturitou      | 39                 |
| vyšší odborné (DiS.)     | 2                  |
| vysokoškolské            | 43                 |

Zdroj: vlastní výzkum

### Otázka č. 6: Setkal/a jste se někdy s umírajícím, respektive nevléčitelně nemocným člověkem?

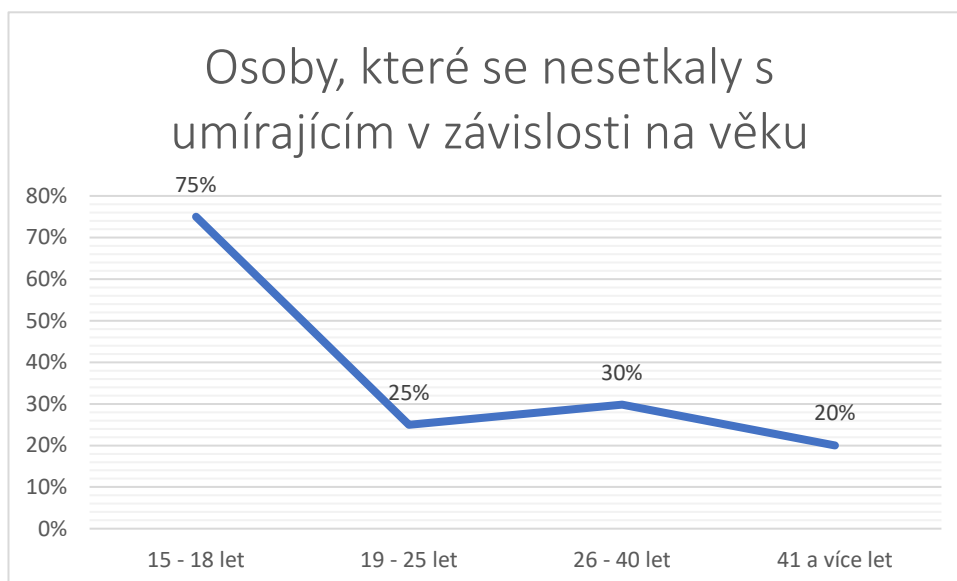
Poslední otázka se týkala zjištění, zda se dotazovaní již ve svém životě setkali s umírajícím, či nevléčitelně nemocným člověkem. Tento aspekt lze považovat za faktor mající zásadní vliv na způsob, kterým respondenti odpověděli na další otázky z dotazníku.

Tab. 6: Zpracované odpovědi na otázku č. 6

| Odpověď | Počet odpovědí [%] |
|---------|--------------------|
| Ano     | 73                 |
| Ne      | 27                 |

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 1: Zpracované odpovědi na otázku č. 6 v závislosti na věku



Zdroj: vlastní výzkum

Za významné lze pokládat zjištění vzájemné korelace odpovědí s věkem respondentů.

### 7.5.2 Všeobecné znalosti

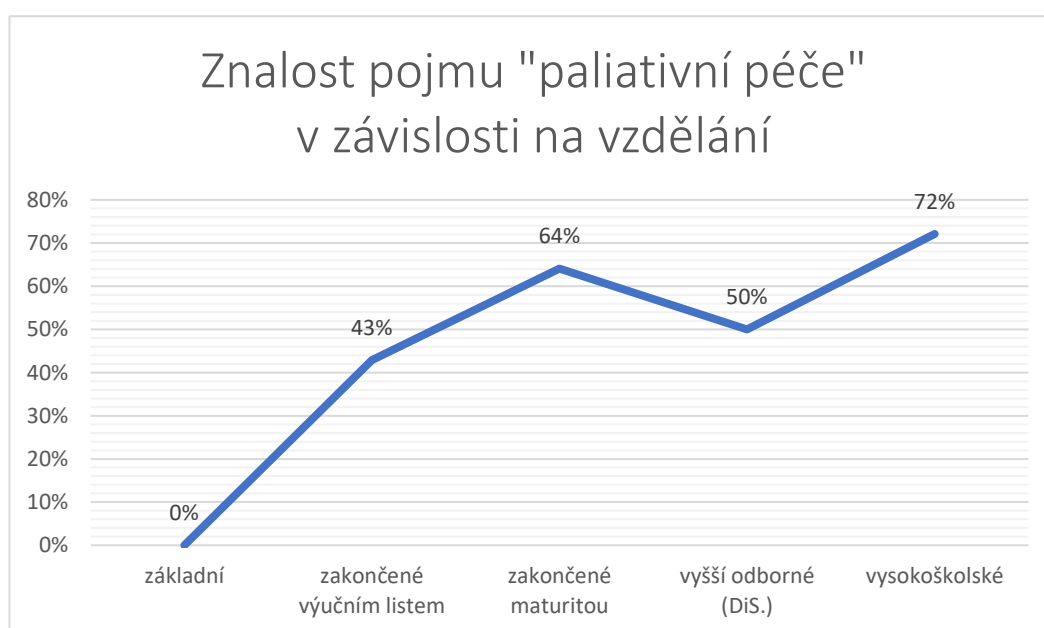
Tato kategorie otázek byla zaměřena především na zjištění všeobecného povědomí dotazovaných o eutanazii a paliativní péči. V jejím závěru pak byli respondenti dotazováni na jejich názor ohledně možného uzákonění eutanazie v ČR, a zda mají představu o souvisejících dopadech takové právní úpravy.

Odpovědi na otázky z této a následujících kategoriích již byly nejen pouze statisticky sumarizovány, ale vyhodnocován byl i vzájemný vztah k odpovědím ze statistické části dotazníku, tj. v závislosti na příslušnosti k vybrané skupině obyvatel (dle věku, vzdělání aj.).

#### Otázka č. 7: Víte, co je to paliativní péče?

Uvedenou otázku dokázalo zodpovědět celkem 63 % dotazovaných. Zbývající respondenti nedokázali tento pojem vysvětlit, případně uvedli, že ho neznají. U této otázky byla zaznamenána zajímavá souvislost s dosaženým vzděláním.

Graf 2: Zpracované odpovědi na otázku č. 7 v závislosti na dosaženém vzdělání



Zdroj: vlastní výzkum

#### Otázka č. 8: Jaký je podle Vás rozdíl mezi eutanazií a asistovanou sebevraždou?

Rozdíl mezi asistovanou sebevraždou a eutanazií spočívá v tom, že při eutanazii vykonává akt usmrcení napomáhající osoba, zatímco při asistované sebevraždě sebevrah



sám; asistující například připraví jedovatý nápoj, zajistí lékařský dohled nebo prostory. Letální dávku si naproti tomu sebevrah aplikuje sám.<sup>83</sup>

Z celkového počtu dotazovaných 44 % uvedlo, že neznají správnou odpověď. Po kontrole zbývajících odpovědí pouze 32 % z celkového počtu vyplnilo textovou odpověď tak, aby mohla být uznána alespoň částečně za správnou.

Graf 3: Zpracované odpovědi na otázku č. 8



Zdroj: vlastní výzkum

### Otázka č. 9: Jaké důvody podle Vás brání povolení eutanazie v ČR?<sup>84</sup>

Vyhodnocení odpovědí na tuto otázku bylo poněkud komplikovanější z důvodu umožnění označení více odpovědí na tuto otázku. Odpověď rozpor se současnou legislativou ČR označilo 72, rozpor s etikou 43 z celkového počtu 100 dotazovaných. Pouze 7 dotázaných uvedlo jiných důvodů, za který označilo filozofické či lékařské aspekty.

<sup>83</sup> BAHOUNKOVÁ, P. Rakouští poslanci schválili zákon umožňující asistovanou sebevraždu. Ct24 česká televize [online]. © Česká televize 1996–2021, 16. 12. 2021 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3415600-rakousti-poslanci-schvalili-zakon-umoznujici-asistovanou-sebevrazdu>.

<sup>84</sup> Otázka s možností volby více odpovědí, tudíž celkový součet jednotlivých odpovědí nečiní 100 %.

Tab. 7: Zpracované odpovědi na otázku č. 9

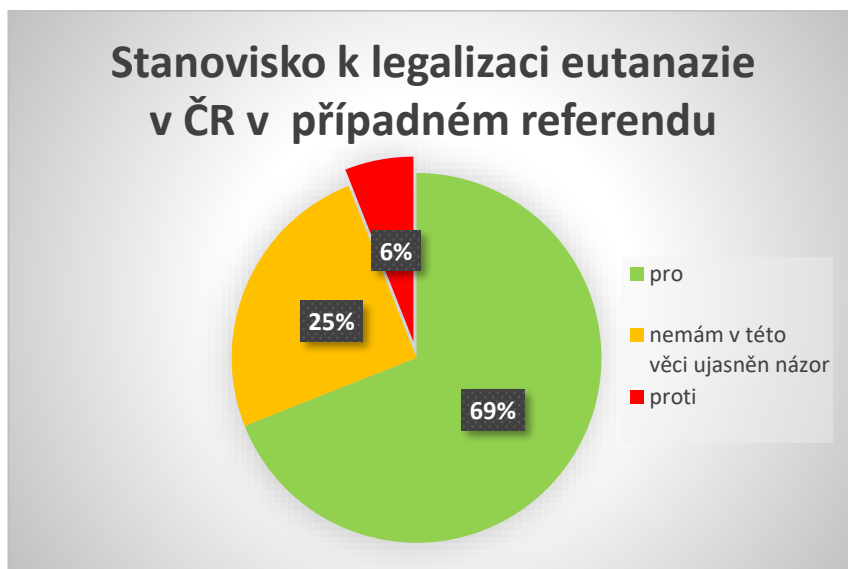
| Odpověď                              | Počet odpovědí |
|--------------------------------------|----------------|
| rozpory s legislativou               | 72             |
| rozpory s etikou                     | 43             |
| jiné                                 | 7              |
| kombinace legislativa – etika        | 19             |
| kombinace legislativa – etika – jiné | 3              |

Zdroj: vlastní výzkum

**Otázka č. 10: Kdyby se u nás konalo ve věci otázky umožnění eutanazie referendum, jaké by bylo Vaše stanovisko?**

Na tuto otázku odpovědělo 69 % respondentů souhlasně, což přineslo jednoznačné potvrzení hypotézy č. 1: více jak 2 /3 respondentů souhlasí s legalizací eutanazie v ČR. Pouze 6 % dotazovaných vyjádřilo nesouhlas se změnou současné legislativy.

Graf 4: Zpracované odpovědi na otázku č. 10

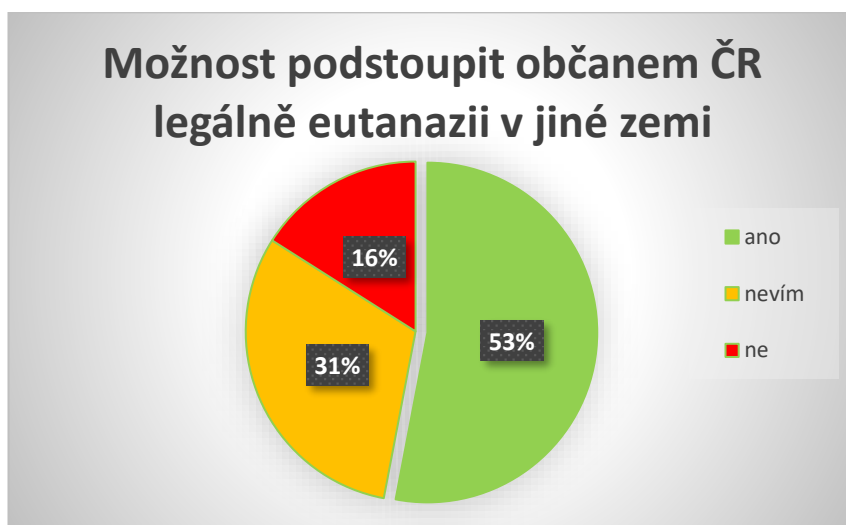


Zdroj: vlastní výzkum

**Otázka č. 11: Myslíte si, že má v současné době občan České republiky možnost legálně podstoupit eutanazii v jiné zemi?**

V odpovědi na otázku č. 11 pouze 53 % dotazovaných dokázalo otázku odpovědět správně. 47 % pak odpověď neznalo nebo uvedlo nesprávně.

Graf 5: Zpracované odpovědi na otázku č. 11

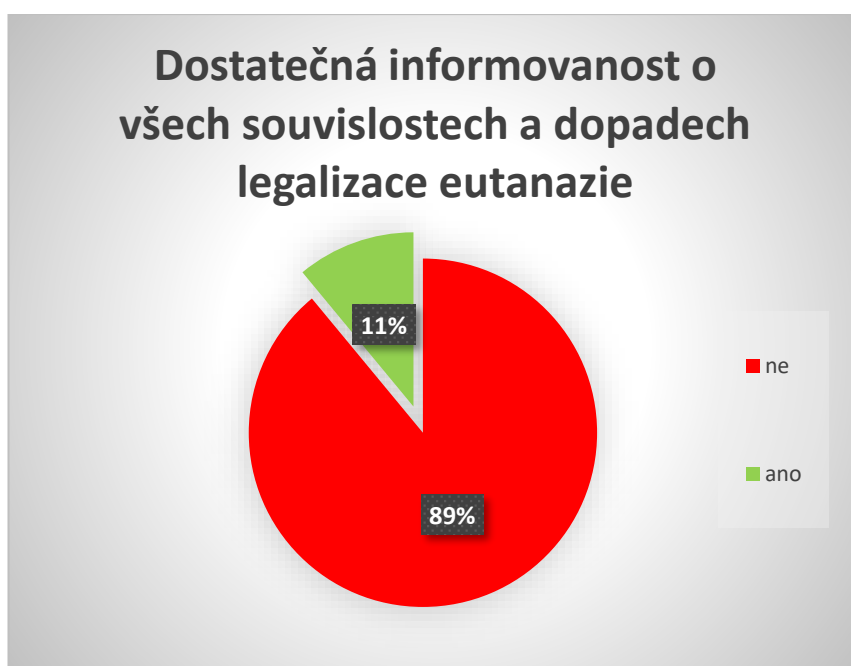


Zdroj: vlastní výzkum

**Otázka č. 12: Jste přesvědčen/a, že jste osobně dostatečně informován/a o všech souvislostech a dopadech legalizace eutanazie?**

Odpovědi na tuto otázku byly celkem překvapujícím zjištěním. Autorka BP predikovala, že kladnou odpověď uvede alespoň více jak polovina respondentů. Více kladných odpovědí bylo zaznamenáno u osob s vyšším vzděláním a s osobní zkušeností s osobou trpící nevyléčitelnou nemocí.

Graf 6: Zpracované odpovědi na otázku č. 12



Zdroj: vlastní výzkum

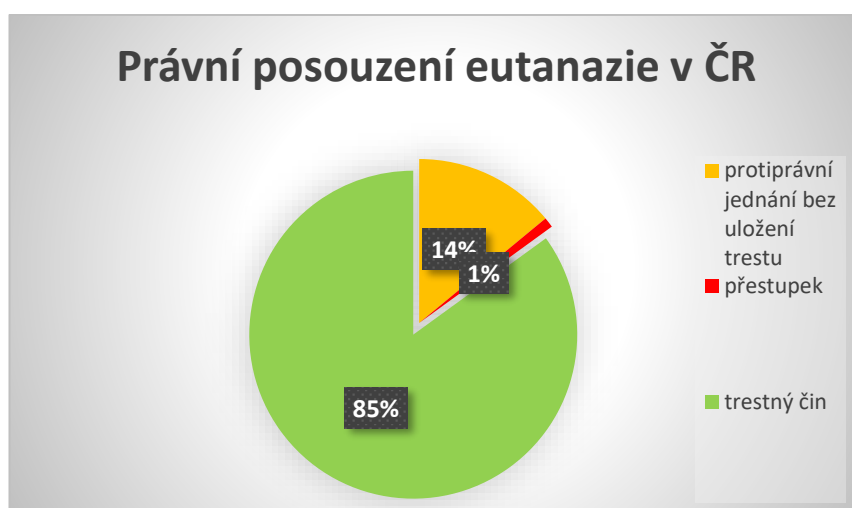
### 7.5.3 Právní znalosti

Tato část dotazníku zahrnovala i s ohledem k zaměření celé práce nejvíce otázek. První dvě z nich byly stylizovány opět do oblasti vědomostní, úzce se vztahující k současné platné legislativě. Zbývající otázky pak byly orientovány na názory respondentů související s případnou legalizací eutanazie v ČR.

#### **Otázka č. 13: Jak je v současnosti právně posuzována eutanazie v podmínkách České republiky?**

První otázka v této oblasti směřovala na právní kvalifikaci, jímž by byla služba eutanazie, přičemž správná byla odpověď písm. c) trestný čin<sup>85</sup>. Tuto otázku správně odpovědělo 85 % dotazovaných. Jediný dotazovaný uvedl, že by se jednalo o přestupek a zbývajících 14 % respondentů se domnívá, že takovéto jednání je sice protiprávní, avšak nehrozí za něj uložení žádného trestu.

Graf 7: Zpracované odpovědi na otázku č. 13



Zdroj: vlastní výzkum

#### **Otázka č. 14: Posuzuje se rozdílně (ve smyslu otázky 13.) zda jde o eutanazii pasivní či aktivní?**

Aktivní eutanazii lze dle platné právní úpravy kvalifikovat jako trestný čin<sup>86</sup> dle ustanovení § 140 trestního zákoníku. Pasivní eutanazie není z trestněprávního hlediska trestným činem.<sup>87</sup> Správně odpovědělo 18 % všech dotazovaných.

<sup>85</sup> trestný čin vraždy dle ustanovení § 140 trestního zákoníku

<sup>86</sup> Konkrétně by se jednalo o trestný čin vraždy § 140 trestního zákoníku

<sup>87</sup> Za splnění podmínek v kapitole 3

Graf 8: Zpracované odpovědi na otázku č. 14

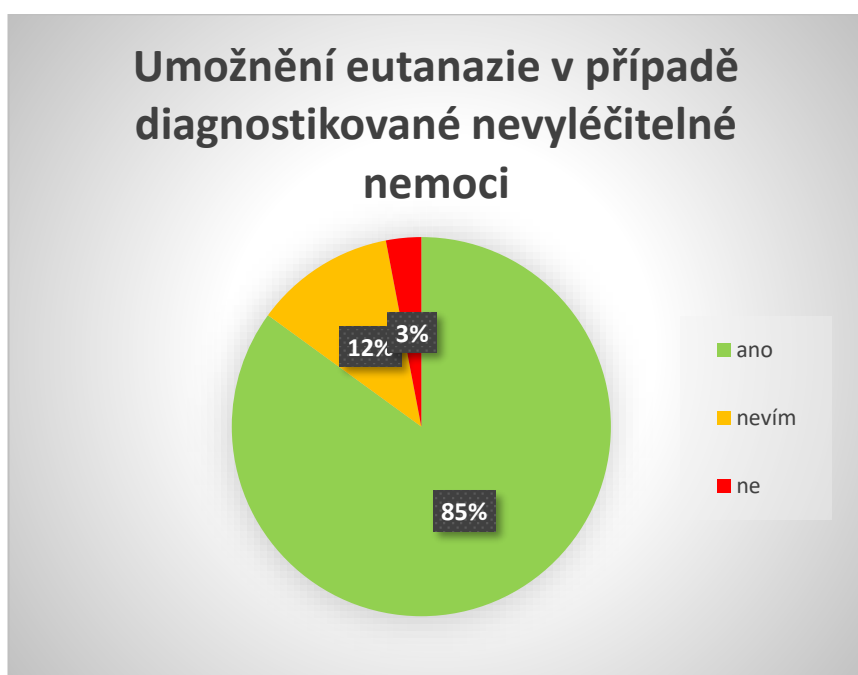


Zdroj: vlastní výzkum

**Otázka č. 15: Měl by právní řád České republiky dovolovat použití eutanazie v případě diagnostikované nevléčitelné nemoci, která přináší pacientovi bolestivé utrpení?**

Tato otázka byla stěžejní na názor respondentů ohledně případné změny platné legislativy. Dle předpokladu hypotézy č. 1 (více jak 2/3 respondentů souhlasí s legalizací eutanazie v ČR) 85 % všech dotazovaných bylo pro umožnění použití eutanazie a změně současné platné legislativy.

Graf 9: Zpracované odpovědi na otázku č. 15



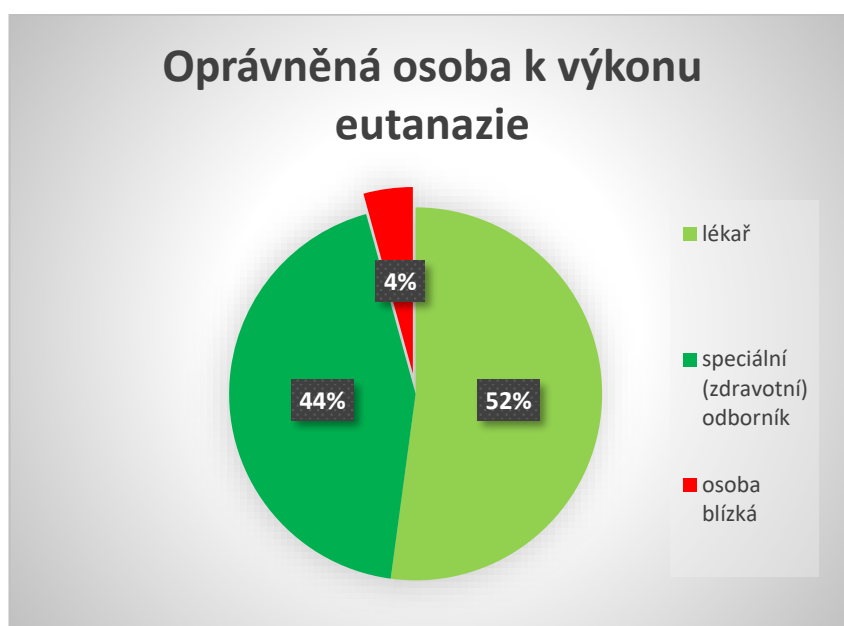
Zdroj: vlastní výzkum

**Otázka č. 16: Pokud by byla eutanazie v České republice povolena, kdo by ji podle Vás měl vykonávat?**

Dle předpokladu 96 % dotazovaných uvedlo, že eutanazii by v případě její legalizace měl vykonávat nezávislý odborník, ať již zdravotník či přímo lékař.

4 % dotazovaných byly pro její vykonání osobou blízkou, což úzce souvisí nejen s etickou stránkou, ale i obavami ze zneužití tohoto institutu.

*Graf 10: Zpracované odpovědi na otázku č. 16*

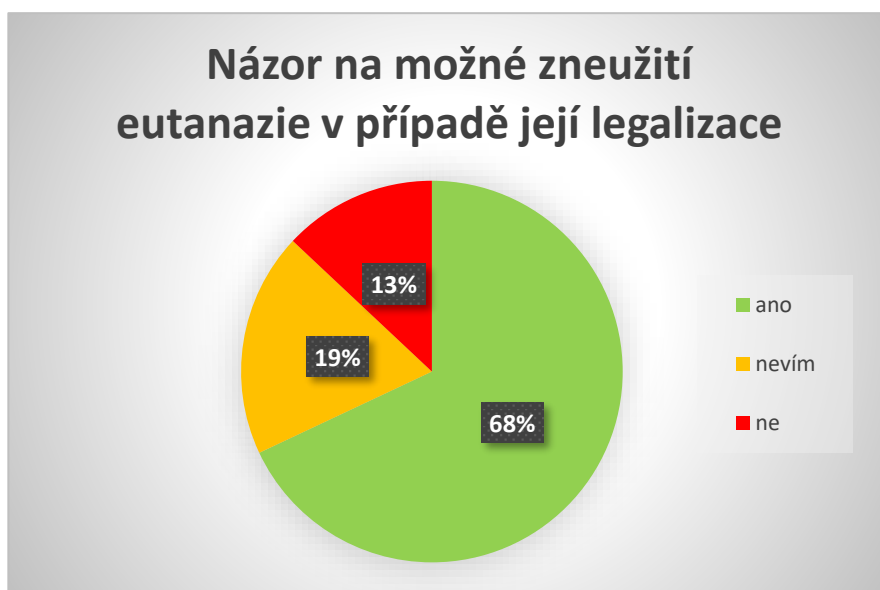


Zdroj: vlastní výzkum

**Otázka č. 17: Domníváte se, že by mohlo v případě legalizace eutanazie docházet k jejímu zneužití?**

Ačkoli 69 % respondentů by souhlasilo s uzákoněním eutanazie, 68 % z respondentů oproti tomu vyjádřilo své obavy, že by tento institut mohl být v praxi zneužit. Tímto bylo potvrzena hypotéza č. 2, že více jak 2/3 respondentů má obavu z možného zneužití eutanazie, pokud by byla uzákoněna.

Graf 11: Zpracované odpovědi na otázku č. 17

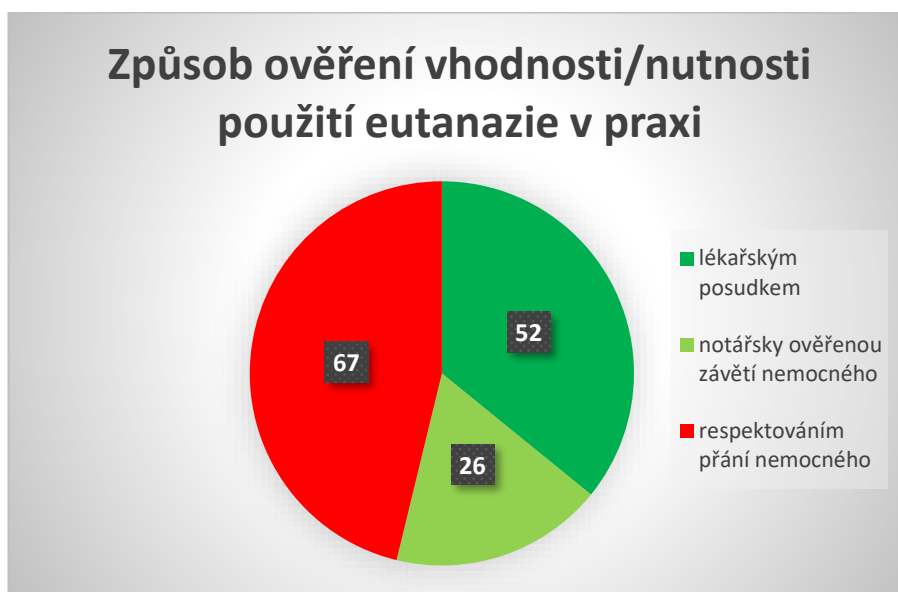


Zdroj: vlastní výzkum

#### Otázka č. 18: Jakým způsobem by se měla ověřovat vhodnost/nutnost použití eutanazie?<sup>88</sup>

Většina respondentů (68 %) se přiklonila k odpovědi uvedené pod písm. c) respektování přání nemocného. Druhá v pořadí byla respondenty volena odpověď uvedená pod písm. a), že by se měl ke vhodnosti/nutnosti eutanazie vyjadřovat lékař. Oběma těmito možnostem respondenti přisuzují takřka stejnou váhu.

Graf 12: Zpracované odpovědi na otázku č. 18



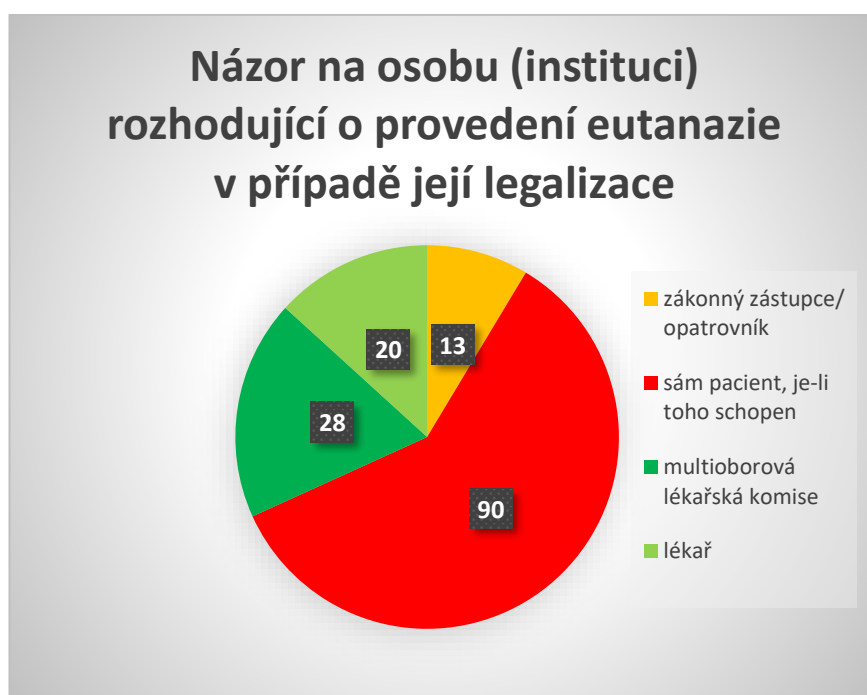
Zdroj: vlastní výzkum

<sup>88</sup> Otázka s možností volby více odpovědí, celkový počet odpovědí nekorresponduje s počtem respondentů

### Otázka č. 19: Kdo by měl rozhodovat o možnosti provedení eutanazie?<sup>89</sup>

V odpovědi na tuto otázku se naprostá většina respondentů (90 %) vyjádřila v tom smyslu, že by rozhodnutí o provedení eutanazie mělo být ponecháno na vůli pacienta. Nadpoloviční většina (58 %) z dotazovaných by vyžadovala v takovém případě souhlas lékaře nebo lékařské komise. Výlučně tuto variantu však preferovalo jen 10 % dotazovaných. V 13 % případů by bylo toto rozhodnutí ponecháno na zákonném zástupci (opatrovníkovi), avšak tato odpověď byla volena vždy v kombinaci s další odpovědí.

Graf 13: Zpracované odpovědi na otázku č. 19



Zdroj: vlastní výzkum

#### 7.5.4 Etické souvislosti

Poslední část dotazníkového šetření byla zaměřena na oblast etiky. Odpovědi na otázky v této kapitole byly záměrně zpracovány ve sloupcovém grafu pro zvýraznění výsledků, které obvykle kopírovaly normální (Gaussovo) rozdělení<sup>90</sup>.

Otázky byly zaměřeny na postoj k provedení eutanazie u osoby blízké, přípustnost eutanazie u dětí a eutanazie u sebe sama.

<sup>89</sup> Otázka s možností volby více odpovědí, celkový počet odpovědí nekorresponduje s počtem respondentů

<sup>90</sup> Rozdělení spojitého typu hrající zásadní úlohu v teorii pravděpodobnosti a v matematické statistice.

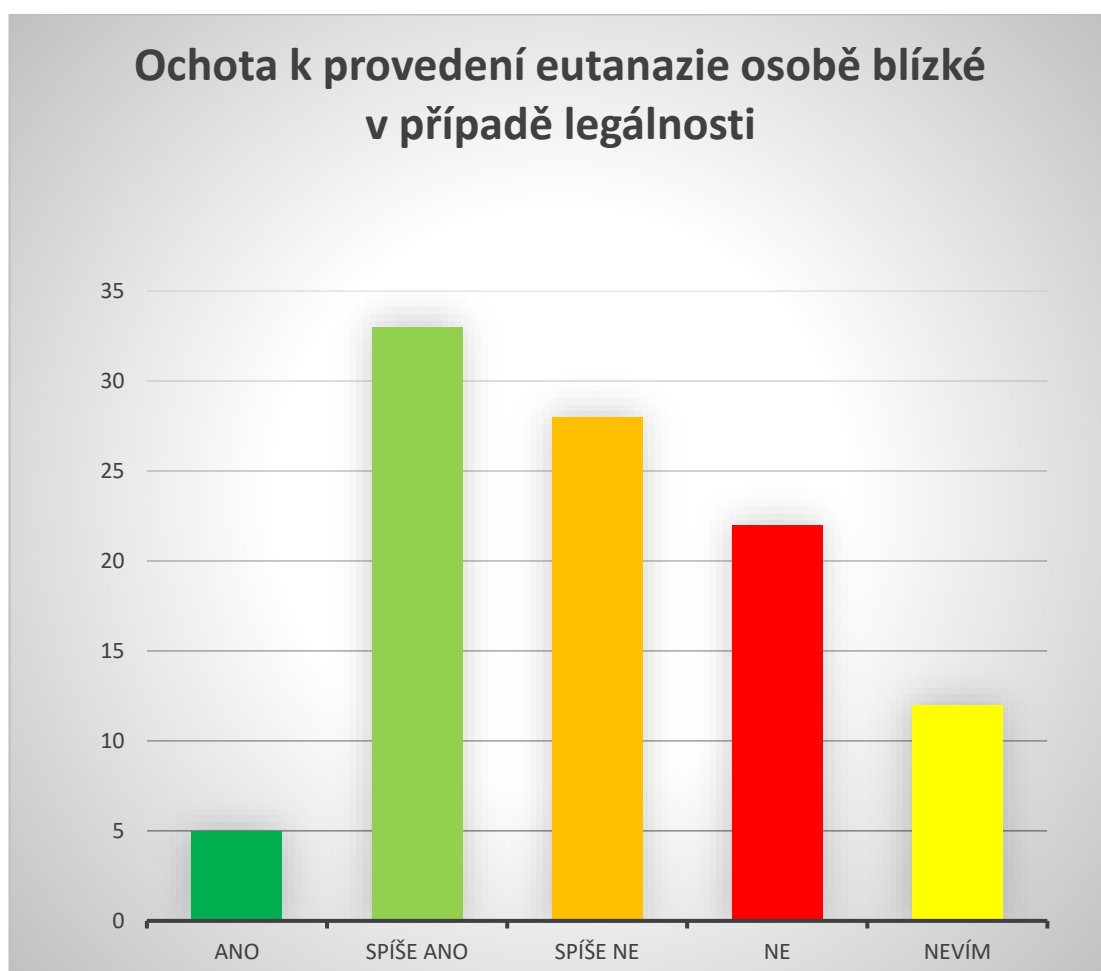


**Otázka č. 20: Byl/a byste ochoten/na provést eutanazii osobě blízké s diagnostikovanou nevléčitelnou nemocí, pokud by to umožňoval zákon a pokud byste byl/a touto osobou o eutanazii požádána?**

Počty odpovědí na tuto otázku v jednotlivých možnostech kopírovaly Gaussovo rozdělení s lehkým posunem více k záporné odpovědi, přičemž 12 % dotázaných uvedlo, že v této otázce není vůbec rozhodnuto a zvolilo odpověď „nevím“.

Ve výsledných odpovědích jednotlivých respondentů na tuto otázku se nepodařilo dohledat žádný bližší vztah ke statistickým datům, ať již by se jednalo o pohlaví, věk, vzdělání apod. Za zajímavé lze však považovat zjištění, že osoby ve věkovém rozmezí 26-40 let se na uvedenou otázku vyjádřilo výlučně kladně.

*Graf 14: Zpracované odpovědi na otázku č. 20*



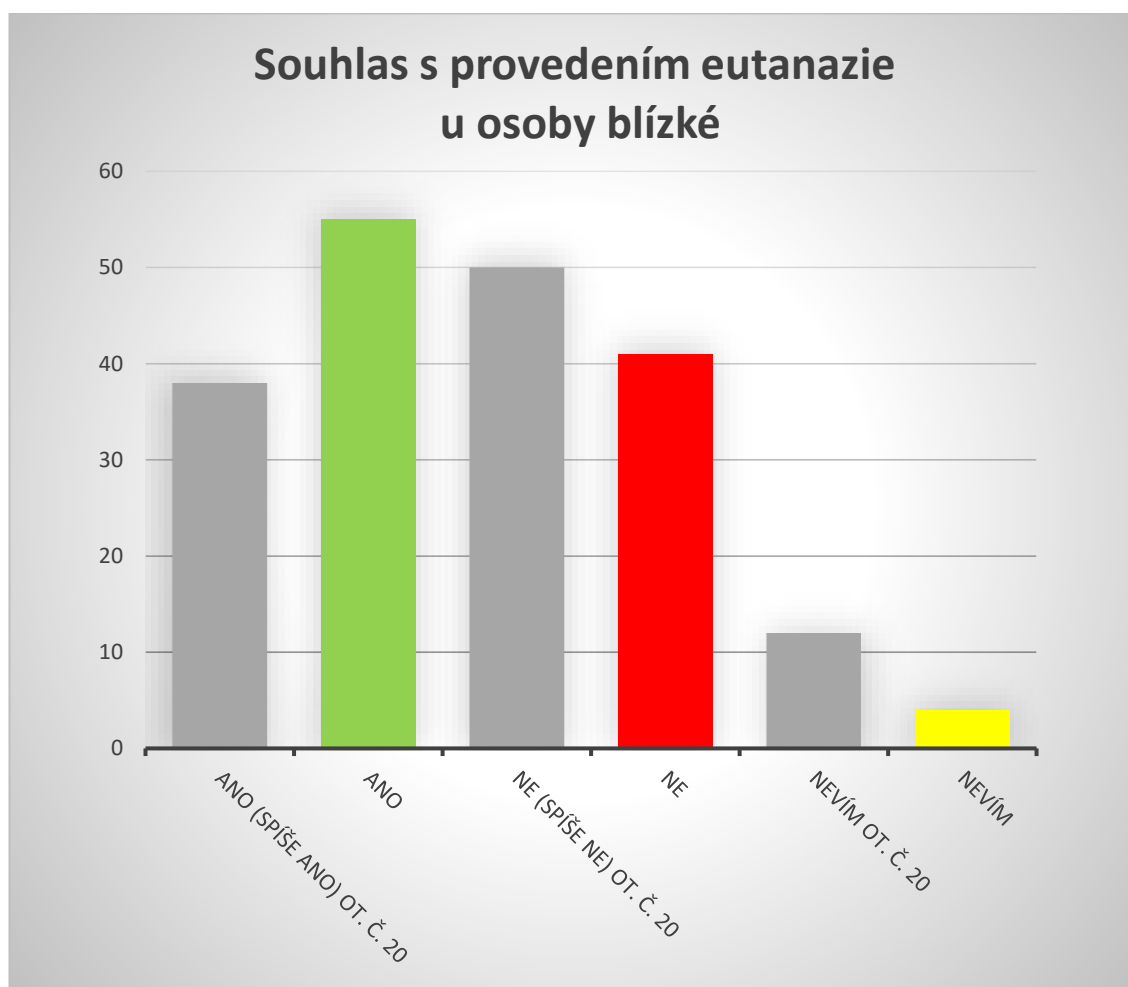
Zdroj: vlastní výzkum

### Otázka č. 21: Souhlasil/a byste s provedením eutanazie u Vašeho blízkého?

Tuto otázku lze považovat za méně kontroverzní oproti předchozí, neboť šlo jen o vyjádření postoje k provedení eutanazie u osoby blízké, a to bez aktivního zapojení.

Při posouzení výsledků oproti předcházející otázce je patrný nárůst kladných odpovědí a úbytek nerozhodnutých respondentů.

Graf 15: Zpracované odpovědi na otázku č. 21 v porovnání s otázkou č. 20

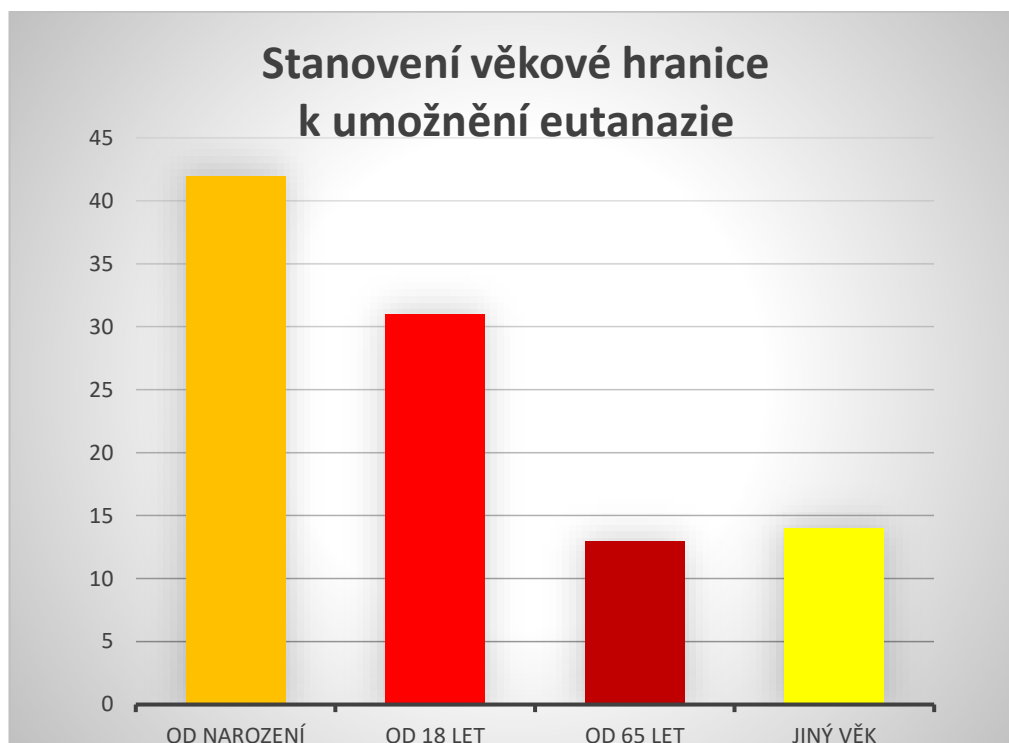


Zdroj: vlastní výzkum

**Otázka č. 22: Od jakého věku pacienta by podle Vás mělo být možné eutanazii provést?**

Na danou otázku převládal počet odpovědí připouštějící eutanazii již od narození, přičemž se v odpovědi na tuto otázku nikterak nepromítl fakt, zda se jednalo o respondenty mající děti či nikoliv. Přípustnost eutanazie až od důchodového věku – 65 let naproti tomu preferovalo pouze 13 % respondentů.

*Graf 16: Zpracované odpovědi na otázku č. 22*

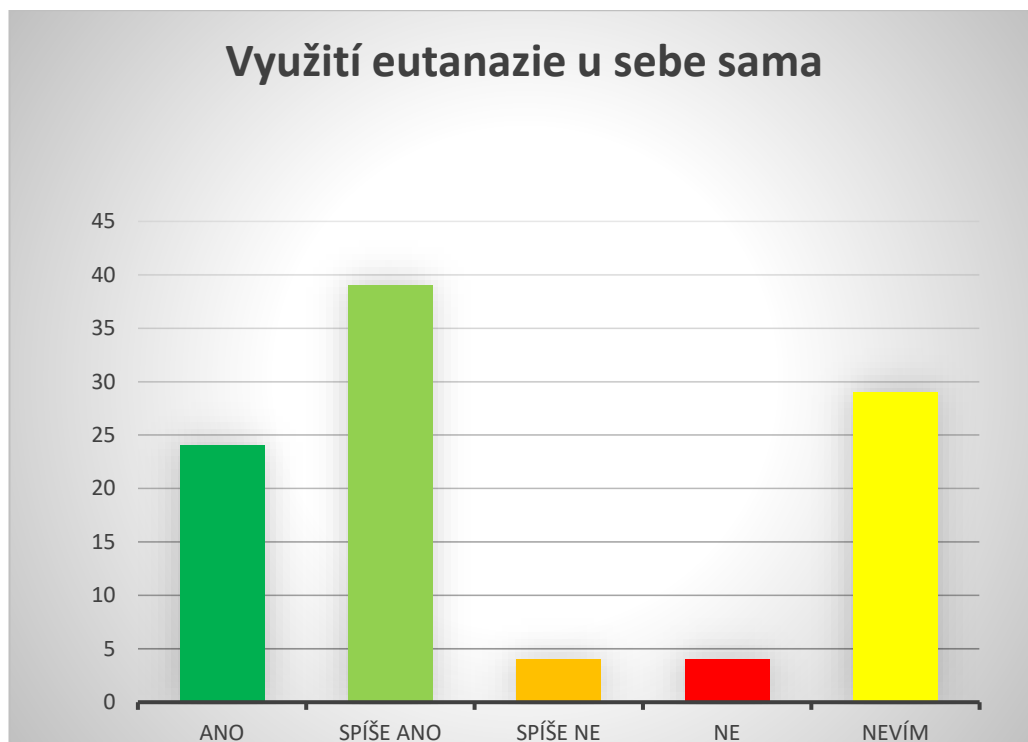


Zdroj: vlastní výzkum

**Otázka č. 23: Využil/a byste eutanazii k ukončení svého života v případě, že byste trpěl/a nevléčitelnou nemocí?**

Na položenou otázku odpovědělo kladně 63 % ze všech dotázaných. Výrazný počet dotázaných (29 %) nemělo na položenou otázku vyhraněnou odpověď.

*Graf 17: Zpracované odpovědi na otázku č. 23*



Zdroj: vlastní výzkum

## Závěr

Závěrem této diplomové práce na téma "Eutanazie z pohledu trestního práva" lze konstatovat, že se podařilo dosáhnout stanovených cílů, které byly popsány v úvodu práce. Práce se zaměřila na popis současného právního stavu eutanazie a na hodnocení možných trendů v jejím pojetí.

Z analýzy právních předpisů a judikatury vychází, že ve většině zemí je eutanazie stále považována za trestný čin. Nicméně, v posledních letech se v mnoha zemích vedou diskuse o změnách zákonů týkajících se eutanazie a v některých byla eutanazie již legalizována.

V České republice stále platí zákaz usmrcení na žádost, tedy jakékoli formy aktivní eutanazie. Naproti tomu se však v posledních letech se v České republice objevují názory, které usilují o legalizaci eutanazie, avšak dosud se nepodařilo přijmout žádný zákon eutanazii umožňující. Přípustnost eutanazie v ČR by mohla pro mnoho pacientů s nevléčitelným onemocněním a silnou bolestí představovat řešení a umožnila by jim důstojný odchod z tohoto světa. Zároveň je však nutné brát v úvahu i nezanedbatelné riziko jejího zneužití.

Pokud by došlo k přijetí nového právního předpisu dovolujícího eutanazii, který by stanovil podmínky, za nichž by bylo možné eutanazii uskutečnit, mohlo by tímto krokem dojít i ke zvýšení kvality péče o umírající pacienty a k posílení jejich práv. Tento krok by však mohl být nepochybně také velmi kontroverzní a způsobil by silný odpor především ze strany náboženských skupin.

Na základě dotazníkového šetření byly ze strany respondentů zjištěny rozdílné postoje k eutanazii. V otázce ochoty souhlasu s provedením eutanazie u osoby blízké byly výsledky nejednoznačné. Nicméně, drtivá většina respondentů by nejspíš připustila využití eutanazie u sebe sama za předpokladu, že by trpěli nevléčitelnou chorobou. Na druhé straně, přibližně dvě třetiny dotázaných se obávají možného rizika zneužití eutanazie. Tyto výsledky ukazují, že diskuse o eutanazii zůstává velmi komplexní a citlivou záležitostí, která vyžaduje pečlivé a kritické zhodnocení ze strany celé společnosti.

Tato práce přináší ucelený přehled o současném stavu právní úpravy eutanazie v kontextu trestního práva v České republice. Závěry práce poskytují věcné podněty pro diskusi o možných změnách právního režimu eutanazie v ČR.

Možné přístupy k otázce přípustnosti eutanazie v ČR:

1. Zákonná podpora nároku na vysokou kvalitu paliativní péče a větší podpora hospicové péče. Toto by mohlo vést k snazšímu zvládnání bolesti a psychických obtíží u umírajících pacientů a snížení potřeby eutanazie.
2. Větší informovanost veřejnosti o možnostech a limitách eutanazie. Více diskuzí a osvěty na téma eutanazie může pomoci vybudovat širší konsensus v této oblasti a snížit odpor vůči eutanazii.
3. Posouzení zavedení systému předběžného rozhodnutí o umístění do péče pro umírající pacienty. Tento systém by mohl poskytnout umírajícím pacientům větší kontrolu nad tím, jaký druh léčby a podpory si přejí v posledních fázích svého života.
4. Legislativní podpora a jasné vymezení výjimečných situací, za nichž by bylo možné povolit pasivní, popřípadě i aktivní eutanazii.

Autorka této práce je přesvědčena, že by bylo vhodné eutanazii legalizovat pouze za striktně vymezených podmínek, které by zajišťovaly ochranu pacientů před nadužíváním a zneužíváním tohoto institutu. Tato podmíněnost by mohla zahrnovat zejména přísná kritéria pro stanovení diagnózy nevyléčitelného onemocnění, důkladné posouzení žádosti o eutanazii, přítomnost zdravotnického personálu a notáře při vykonání eutanazie, nebo přísný státem řízený dohled nad prováděním eutanazie.

## Seznam použitých zdrojů

### Literární zdroje

1. ADAM, Z., VORLÍČEK, J. a POSPÍŠILOVÁ Y., ed. *Paliativní medicína*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0279-7.
2. BACON, F., *Advancement of Learning* O Pokroku věděni, 1605.
3. CÍSAŘOVÁ, D., SOVOVÁ, O. *Trestní právo a zdravotnictví*. 2., upr. a rozš. vyd. Praha: Orac, 2004, c2000. Studijní texty (Orac). ISBN 80-86199-75-4.
4. HAŠKOVCOVÁ, H. *Thanatologie: nauka o umírání a smrti*. 2., přeprac. vyd. Praha: Galén, c2007. ISBN 9788072624713.
5. JAHNSOVÁ, A., KUČA, R. *Právní aspekty eutanazie*. *Právní rozhledy*, 1997, č. 7
6. KUPKA, M. *Psychosociální aspekty paliativní péče*. Praha: Grada, 2014. *Psyché* (Grada). ISBN 978-80-247-4650-0.
7. KUŘE, J. *Co je eutanazie: studie k pojmu dobré smrti*. Praha: Academia, 2018. *Právo – etika – společnost*. ISBN 978-80-200-2762-7.
8. MITLÖHNER, Miroslav. *Trestní právo*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-462-5.
9. MITLÖHNER, M. Trestněprávní problematika neonatální intenzivní péče. *Kriminalistika*. 1994, roč. 27, č. 3.
10. MUNZAROVÁ, M. *Vybrané kapitoly z lékařské etiky*. 2. opr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-3017-8.
11. MUNZAROVÁ, M. *Eutanazie, nebo paliativní péče?* Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1025-0.
12. MUNZAROVÁ, M. *Proč ne eutanazii, aneb, Být, či nebýt?*. Vyd. v KNA 2. V Kostelním Vydří: Pro občanské sdružení Ecce homo vydalo Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-304-3.
13. ONDOK, Josef Petr. *Bioetika, biotechnologie a biomedicína*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-486-1.
14. POLLARD, B. J. *Eutanazie – ano či ne?* Praha: Dita, 1996. ISBN 80-85926-07-5.

15. SOVOVÁ, O., SOVA, M. a MITLÖHNER, M. *Právo a právní předpisy I*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-438-0.
16. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.
17. VEJRAŽKA, M. a SVOBODOVÁ, D. *Terminologiae medicae IANUA: úvod do problematiky řeckolatinské lékařské terminologie pro studenty magisterského studia lékařství*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-1459-4.
18. VIRT, G. *Žít až do konce: etika umírání, smrti a eutanazie*. Praha: Vyšehrad, 2000. Cesty (Vyšehrad). ISBN 80-7021-330-2.
19. ZIMMERMANN-ACKLIN, M. *Euthanasie*, Freiburg: Herder, 1997 ISBN 3-451-26554-0.

### Elektronické zdroje

1. BAHOUNKOVÁ, P. Rakouští poslanci schválili zákon umožňující asistovanou sebevraždu. *Ct24 česká televize* [online]. © Česká televize 1996–2021, 16.12.2021 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3415600-rakousti-poslanci-schvalili-zakon-umoznujici-asistovanou-sebevrazdu>
2. ČERNÝ, D. Co je pasivní eutanazie? Zdravotnické právo a bioetika [online]. 16.12.2014 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/co-je-pasivni-eutanazie/>
3. ČERNÝ, David a Tomáš HRÍBEK. *Definice a formy eutanazie*. In: ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam, DOLEŽAL, Tomáš, et al. Eutanazie z pohledu medicíny, filozofie a práva. [online]. Praha: Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., pro Kancelář Akademie věd ČR, 2018. Strategie AV21. s. 4 -8. ISBN 978-80-270-4169-5. [cit. 12.01.2023]. Dostupné z: <https://www.academia.cz/edice/kniha/eutanazie-z-pohledu-mediciny-filozofie-a-prava>
4. Eutanazie není ani tak otázkou právní, jako spíš etickou... Názory odborníků na eutanazii se shodují. *Deník.cz* [online]. © VLTAVA LABE MEDIA, 19. 6. 2016 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: [https://jicinsky.denik.cz/zpravy\\_region/eutanazie-neni-ani-tak-otazkou-pravni-jako-spis-etickou-20160619.html](https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/eutanazie-neni-ani-tak-otazkou-pravni-jako-spis-etickou-20160619.html)
5. Eutanazii uznává jen několik zemí, v Evropě státy Beneluxu. *MEDNEWS.CZ: Medical Information Service* [online]. 19.3.2021 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.mednews.cz/eutanazii-uznava-jen-nekolik-zemi-v-evrope-staty-beneluxu/>



6. Náboženská víra: Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 1991 až 2021. *Sčítání 2021* [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/nabozenska-vira>
7. Návrh senátorky Václavy Domšové senátního návrhu zákona o důstojné smrti: ZÁKON o důstojné smrti. *SENÁT PČR* [online]. 14.7.2008 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: [https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id\\_doc=47525&id\\_var=40369](https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=47525&id_var=40369)
8. PIKHARTOVÁ, V. Eutanazie – démon, nebo spása? *NewtonMedia.cz* [online]. 14.04.2014 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.newtonmedia.cz/eutanazie-demon-nebo-spasa/>
9. Poslanecký návrh zákona o důstojné smrti: ZÁKON o důstojné smrti. *Poslanecká sněmovna PČR* [online]. 27.5.2016 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=126843>
10. RYŠÁNEK, A. a J. MAREK. Švýcaři legalizovali hi-tech rakev pro asistovanou sebevraždu. *Seznamzpravy.cz* [online]. 7.12.2021 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-svycari-legalizovali-hi-tech-rakev-pro-asistovanou-sebevrazdu-182841>
11. SUM, T. Eutanazie v právním řádu ČR. *Epravo.cz* [online]. © EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo, 20.10.2004 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-v-pravnim-radu-cr-28721.html>
12. Vzdělání: Věkové pyramidy podle vzdělání – SLDB od roku 1991 do 2021. *Sčítání 2021* [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vzdelani>
13. Zajímavá fakta o eutanazii. *Othervisor.com* [online]. © 2023 cs.othervisor.com [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://cs.othervisor.com/publication/4587>

### Legislativní dokumenty

1. ČESKO. *Zákon ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník*. E-pravo.cz [online]. 9.2.2009 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ze-dne-8-ledna-2009-trestni-zakonik-17001.html>
2. ČESKO. *Listina základních práv a svobod*, znovu vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady pod č. 2/1993 Sb., jako součást ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č.162/1998 Sb. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

3. ČESKO. *Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.
4. ČESKO. *Zákon o zdravotnických službách č. 374/2011 Sb.* [online]. 2011 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374>.

### Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- KUČHTA, J. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-047-8.
- KÜHN, Zdeněk. *Listina základních práv a svobod: velký komentář*. Praha: Leges, 2022. Komentátor. ISBN 978-80-7502-609-5.
- LOCHT, Yves de. *Eutanazie: má každý právo na smrt?: skutečné případy lékaře, který umožňuje důstojný odchod*. Přeložil Lucie ČAPKOVÁ. Frýdek-Místek: Alpress, 2019. Klokan (Alpress). ISBN 978-80-7633-090-0.
- ŠIPR, K. *Jak zdravě stárnout*. Rosice u Brna: Gloria, 1997. ISBN 80-901834-1 - 7.
- BERANOVÁ, K. Eutanazie v Česku? Politici se neshodnou. *Novinky.cz* [online]. © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia, 12.7.2021 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-mela-by-byt-v-cesku-povolena-eutanazie-politici-se-neshodnou-40365897>
- Eutanazie v ČR ano nebo ne? Muž podstoupil asistovanou sebevraždu v zahraničí. *Tiché zprávy* [online]. © 2012–2023 Tichý svět – chráněná pracoviště, 12.7.2021 [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <https://www.tichezpravy.cz/eutanazie-v-cr-ano-nebo-ne-muz-podstoupil-asistovanou-sebevrazdu-v-zahranici/>
- NEZBEDOVÁ, Z. Za smrtí do Švýcarska: asistovaná sebevražda jako způsob odchodu ze života. Obchod se smrtí nebo pomoc umírajícím? *Čtidoma.cz* [online]. © Centa, 7.10.2020 [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/co-je-pasivni-eutanazie>
- PROŠKOVÁ, E. *Ethical and legal aspects of euthanasia*. Kontakt, 2009, vol. 11, iss. 1, p. 257-265. [online]. 2009 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z:

[https://kont.zsf.jcu.cz/artkey/knt-200901-0043\\_eticke-a-pravni-aspekty-eutanazie](https://kont.zsf.jcu.cz/artkey/knt-200901-0043_eticke-a-pravni-aspekty-eutanazie)

- PULGRETOVÁ, T. Eutanazie v českém právu: Jak je to s právní úpravou eutanazie v ČR? *Mylaw.cz* [online]. © 2023 MYLAW, 20.2.2020 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://mylaw.cz/clanek/eutanazie-v-ceskem-pravu-802>
- ŠÁRA, F. Ve Švýcarsku legalizovali sebevražedný sarkofág. Stačí jedno mrknutí. *Novinky.cz* [online]. © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia, 10.12.2021 [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/veda-skoly-ve-svycarsku-legalizovali-sebevrazedny-sarkofag-staci-jedno-mrknuti>
- DUŠEK, J. Metodika pro tvorbu bakalářských prací VŠERS. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021.
- HADRABALOVÁ, Dana. *Spolupráce Městské policie Tachov se základními složkami Integrovaného záchranného systému*. České Budějovice, 2022. Bakalářská práce. Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., České Budějovice. Vedoucí práce Ing. Tereza Průchová.
- <https://www.citace.com>
- <https://www.databazeknih.cz>
- <https://odevzdej.cz>
- <https://www.survio.com>

## **Seznam zkratk**

BMA – British Medical Association (Britská lékařská asociace)

BP – Bakalářská práce

DNR – Do Not Resuscitate (neresuscitovat)

EAPC – European Association for Palliative Care (Evropská asociace paliativní péče)

EU – Evropská unie

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Česká strana lidová

PČR – Parlament České republiky

WHA – World Health Assembly – nejvyšší orgán WHO

WHO – World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

WMA – World Medical Association (Světová lékařská organizace)

## Seznam tabulek a grafů

|  |    |
|--|----|
| Tab. 1: Zpracované odpovědi na otázku č. 1.....                                    | 35 |
| Tab. 2: Zpracované odpovědi na otázku č. 2.....                                    | 35 |
| Tab. 3: Zpracované odpovědi na otázku č. 3.....                                    | 36 |
| Tab. 4: Zpracované odpovědi na otázku č. 4.....                                    | 36 |
| Tab. 5: Zpracované odpovědi na otázku č. 5.....                                    | 37 |
| Tab. 6: Zpracované odpovědi na otázku č. 6.....                                    | 37 |
| Tab. 7: Zpracované odpovědi na otázku č. 9.....                                    | 40 |
|  |    |
| Graf 1: Zpracované odpovědi na otázku č. 6 v závislosti na věku.....               | 38 |
| Graf 2: Zpracované odpovědi na otázku č. 7 v závislosti na dosaženém vzdělání..... | 39 |
| Graf 3: Zpracované odpovědi na otázku č. 8 .....                                   | 40 |
| Graf 4: Zpracované odpovědi na otázku č. 10 .....                                  | 41 |
| Graf 5: Zpracované odpovědi na otázku č. 11 .....                                  | 41 |
| Graf 6: Zpracované odpovědi na otázku č. 12 .....                                  | 42 |
| Graf 7: Zpracované odpovědi na otázku č. 13 .....                                  | 43 |
| Graf 8: Zpracované odpovědi na otázku č. 14 .....                                  | 43 |
| Graf 9: Zpracované odpovědi na otázku č. 15 .....                                  | 44 |
| Graf 10: Zpracované odpovědi na otázku č. 16 .....                                 | 45 |
| Graf 11: Zpracované odpovědi na otázku č. 17 .....                                 | 45 |
| Graf 12: Zpracované odpovědi na otázku č. 18 .....                                 | 46 |
| Graf 13: Zpracované odpovědi na otázku č. 19 .....                                 | 47 |
| Graf 14: Zpracované odpovědi na otázku č. 20 .....                                 | 48 |
| Graf 15: Zpracované odpovědi na otázku č. 21 v porovnání s otázkou č. 20.....      | 49 |
| Graf 16: Zpracované odpovědi na otázku č. 22 .....                                 | 50 |
| Graf 17: Zpracované odpovědi na otázku č. 23 .....                                 | 51 |

## **Seznam příloh**

|   |    |
|---|----|
| Příloha č. 1 - Dotazník.....                                  | 62 |
| Příloha č. 2 – Výňatky z trestního zákoníku.....              | 66 |
| Příloha č. 3 – Návrh zákona o důstojné smrti z roku 2008..... | 71 |
| Příloha č. 4 – Hippokratova přísaha.....                      | 80 |

## **Přílohy**

### **Příloha č. 1 - Dotazník**

Vážení,

jmenuji se Lucie Lhotecká a jsem studentkou oboru Bezpečnostně právní činnost na Vysoké škole evropských a regionálních studií v Příbrami. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku z důvodu mé bakalářské práce zabývající se eutanazií z pohledu trestního práva.

U otázek je možnost výběru z předepsaných možností. Dotazník je anonymní a Vaše odpovědi budou použity výlučně ke studijním účelům.

Předem děkuji za Vaše odpovědi a čas.

#### **Statistické**

1. Jaké je Vaše pohlaví?
  - a) žena
  - b) muž
  
2. Máte děti?
  - a) ano
  - b) ne
  
3. Jaký je Váš věk?
  - a) 15-18 let
  - b) 18-25 let
  - c) 25-40 let
  - d) 40 a více let
  
4. Jste věřící?
  - a) ano
  - b) ne
  
5. Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?
  - a) základní
  - b) zakončené výučním listem
  - c) zakončené maturitou
  - d) vyšší odborné (DiS.)
  - e) vysokoškolské

6. Setkal/a jste se někdy s umírajícím, respektive nevléčitelně nemocným člověkem?
- a) ano
  - b) ne

### Všeobecné (znalostní)

7. Víte, co je to paliativní péče?

.....  
.....

8. Jaký je podle Vás rozdíl mezi eutanazií a asistovanou sebevraždou?

.....  
.....  
.....  
.....

9. Jaké důvody podle Vás brání povolení eutanazie v ČR?

- a) rozpory s etikou
- b) rozpory s legislativou ČR
- c) jiný důvod, uveďte jaký

.....

10. Kdyby se u nás konalo ve věci otázky umožnění eutanazie referendum, jaké by bylo Vaše stanovisko?

- a) povolení eutanazie
- b) setrvání současného právního stavu
- c) nemám v této věci ujasněn názor

11. Myslíte si, že má v současné době občan České republiky možnost legálně podstoupit eutanazii v jiné zemi?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

12. Jste přesvědčen (a), že jste osobně dostatečně informován (a) o všech souvislostech a dopadech legalizace eutanazie?

- a) ano
- b) ne

### Právní

13. Jak je v současnosti právně posuzována eutanazie v podmínkách České republiky?

- a) protiprávní jednání bez uložení trestu
- b) přestupek (příp. uveďte jaký.....)
- c) trestný čin (příp. uveďte jaký.....)



14. Posuzuje se rozdílně (ve smyslu otázky 10.) zda jde o eutanazii pasivní či aktivní?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
15. Měl by právní řád České republiky dovolovat použití eutanazie v případě diagnostikované nevléčitelné nemoci, která přináší pacientovi bolestivé utrpení?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
16. Pokud by byla eutanazie v České republice povolena, kdo by ji podle Vás měl vykonávat?
- a) lékař
  - b) speciální odborník – zdravotní pracovník
  - c) osoba blízká
17. Domníváte se, že by mohlo v případě legalizace eutanazie docházet k jejímu zneužití?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
18. Jakým způsobem by se měla ověřovat vhodnost/nutnost použití eutanazie?
- a) lékařským posudkem
  - b) notářsky ověřenou závětí nemocného
  - c) respektováním přání nemocného
19. Kdo by měl rozhodovat o možnosti provedení eutanazie?
- a) zákonný zástupce/opatrovník
  - b) sám pacient, je-li toho schopen
  - c) multioborová lékařská komise
  - d) lékař

## **Etické**

20. Byl/a byste ochoten/na provést eutanazii osobě blízké s diagnostikovanou nevléčitelnou nemocí, pokud by to umožňoval zákon a pokud byste byl/a touto osobou o eutanazii požádána:
- a) ano
  - b) spíše ano
  - c) ne
  - d) spíše ne
  - e) nevím

21. Souhlasil/a byste s provedením eutanazie u Vašeho blízkého?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
22. Od jakého věku pacienta by podle Vás mělo být možné eutanazii provést?  
.....
23. Využil/a byste eutanazii k ukončení svého života v případě, že byste trpěl/a nevléčitelnou nemocí?
- a) ano
  - b) spíše ano
  - c) ne
  - d) spíše ne
  - e) nevím

## **Příloha č. 2 – Výňatky z trestního zákoníku**

**40**

### **ZÁKON**

ze dne 8. ledna 2009

### **trestní zákoník**

#### **vybrané paragrafy se vztahem k eutanazii**

#### § 30

##### Svolení poškozeného

(1) Trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.

(2) Svolení podle odstavce 1 musí být dáno předem nebo současně s jednáním osoby páchající čin jinak trestný, dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně; je-li takové svolení dáno až po spáchání činu, je pachatel beztrestný, mohl-li důvodně předpokládat, že osoba uvedená v odstavci 1 by tento souhlas jinak udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům.

(3) S výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení podle odstavce 1 považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.

#### § 112

##### Opomenutí

Jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

## § 140

### Vražda

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.

(2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.

(3) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) na dvou nebo více osobách,
- b) na těhotné ženě,
- c) na dítěti mladším čtrnácti let,
- d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,
- e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,
- f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
- g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- h) opětovně,
- i) zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, nebo
- j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.

(4) Příprava je trestná.

## § 141

### Zabití

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení, strachu, úleku nebo zmatku anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, bude potrestán trestem odnětí svobody na tři léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na pět až patnáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) na dvou nebo více osobách,
- b) na těhotné ženě, nebo
- c) na dítěti mladším čtrnácti let.

### Účast na sebevraždě

(1) Kdo jiného pohne k sebevraždě nebo jinému k sebevraždě pomáhá, bude potrestán, došlo-li alespoň k pokusu sebevraždy, odnětím svobody až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti nebo na těhotné ženě.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším čtrnácti let nebo na osobě stížené duševní poruchou.

### Díl 2

### Trestné činy proti zdraví

### § 145

### Těžké ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

(2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) na dvou nebo více osobách,
- b) na těhotné ženě,
- c) na dítěti mladším čtrnácti let,
- d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,
- e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
- f) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- g) opětovně, nebo
- h) ze zavrženíhodné pohnutky.

(3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(4) Příprava je trestná.

## § 146

### Ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) na těhotné ženě,
- b) na dítěti mladším čtrnácti let,
- c) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,
- d) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
- e) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

## § 147

### Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

(3) Kdo z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

## § 148

### Ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.<sup>91</sup>

---

<sup>91</sup> ZÁKON ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. *E-pravo.cz* [online]. 9.2.2009 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ze-dne-8-ledna-2009-trestni-zakonik-17001.html>

# **Příloha č. 3 – Návrh zákona o důstojné smrti z roku 2008**

**Parlament České republiky**

**Senát**

**6. funkční období**

**2008**

**N á v r h**

**senátorky Václavy Domšové**

**senátního návrhu zákona**

**o důstojné smrti**

**N á v r h**

**ZÁKON**

ze dne ..... 2008,

**o důstojné smrti**

**§ 1**

(1) Důstojnou smrtí se pro účely tohoto zákona rozumí ukončení života osoby (pacienta) na její vlastní žádost s vědomou, odbornou pomocí jiné osoby za podmínek stanovených tímto zákonem.

(2) Důstojnou smrtí se pro účely tohoto zákona rozumí rovněž úmyslné ukončení života osoby (pacienta) na její vlastní žádost jinou osobou, pokud není možné použít postup dle odst. 1.

**§ 2**

(1) Důstojné smrti může být dle tohoto zákona nápomocen, případně ji vyvolat pouze lékař, a to za podmínek stanovených tímto zákonem a prováděcími předpisy.

(2) Lékař, který je nápomocen důstojné smrti nebo ji vyvolá, není odpovědný za tento skutek podle předpisů trestního práva, pokud splní podmínky tohoto zákona a prováděcích předpisů a postupuje v souladu s postupy v nich stanovenými.

(3) Žádný lékař však nemůže být k nápomoci důstojné smrti či k jejímu vyvolání nucen.

(4) Pokud to stav pacienta dovoluje, použije se přednostně před vyvoláním důstojné smrti pomoc k ní.



### § 3

O důstojnou smrt může pacient žádat předem pro případ, že by v budoucnu nebyl schopen vyjádřit svoji vůli.

#### Žádost pacienta

### § 4

(1) V době vyhotovení žádosti o důstojnou smrt musí být pacient plně způsobilý k právním úkonům a musí být plně při vědomí. Žádost musí být vyhotovena písemně a musí z ní být nade vší pochybnost zřejmé, že pacient dobrovolně a po náležitém zvážení žádá o důstojnou smrt. Pacient musí žádost vlastnoručně sepsat, datovat a podepsat; podpis pacienta musí být úředně ověřen.

(2) Pokud pacient nemůže číst nebo psát, nebo je nevidomý, může svoji žádost o důstojnou smrt učinit před třemi současně přítomnými svědky v listině, která musí být hlasitě přečtena a přítomnými svědky podepsána. Přitom pacient musí před svědky potvrdit, že listina obsahuje jeho žádost o důstojnou smrt. Pisatelem a předčítatelem může být i svědek; pisatel však nesmí být zároveň předčítatelem.

(3) V listině podle odst. 2 musí být uvedeno, že pacient nemůže číst nebo psát, kdo listinu napsal a kdo nahlas přečetl a jakým způsobem pacient potvrdil, že listina obsahuje jeho žádost o důstojnou smrt. Listinu musí svědci podepsat.

(4) Osoby neslyšící, které nemohou číst nebo psát, mohou projevit žádost o důstojnou smrt před třemi současně přítomnými svědky, ovládajícími znakovou řeč, a to v listině, která musí být tlumočena do znakové řeči.

(5) V listině podle odst. 4 musí být uvedeno, že pacient nemůže číst nebo psát, kdo listinu napsal a kdo nahlas přečetl a jakým způsobem pacient potvrdil, že listina obsahuje jeho žádost o důstojnou smrt. Obsah listiny podle odst. 4 musí být po jejím sepsání přetlumočen do znakové řeči; i toto musí být v listině uvedeno. Listinu musí svědci podepsat.

(6) Svědky žádostí o důstojnou smrt uvedených v tomto paragrafu mohou být pouze osoby, které jsou plně způsobilé k právním úkonům. Svědky nemohou být osoby nevidomé, neslyšící, němé, ty, které neznají jazyk, ve kterém se projev vůle činí, a osoby, které by mohly mít na smrti pacienta jakýkoli materiální zájem.

### § 5

Žádost o důstojnou smrt může pacient vzít kdykoliv zpět.

### § 6

Žádost o důstojnou smrt se zakládá do zdravotnické dokumentace pacienta. V případě jejího zpětvzetí je žádost ze zdravotnické dokumentace okamžitě vyňata a zničena.

## § 7

(1) K důstojné smrti lze na základě jeho žádosti dopomoci nebo ji vyvolat pouze u pacienta, který je v situaci, kdy jeho zdravotní stav je beznadějný, a kdy se nachází ve stavu trvalého utrpení fyzického nebo psychického, které je výsledkem nahodilé nebo dlouhodobé závažné a nevléčitelné nemoci.

(2) K důstojné smrti nelze dopomoci nebo ji vyvolat u osoby pouze na základě stáří nebo bezmocnosti.

(3) K důstojné smrti nelze dopomoci nebo ji vyvolat dříve než 4 týdny od vyhotovení žádosti pacientem.

## Postup lékaře

### §8

Pokud pacient požádá o pomoc k důstojné smrti či o její vyvolání, musí být před samotnou pomocí nebo vyvoláním důstojné smrti současně splněny následující podmínky:

a) ošetřující lékař musí podrobně seznámit pacienta s jeho zdravotním stavem, předpokládanou délkou jeho života, možnými léčebnými postupy a utišující léčbou včetně jejích účinků

b) ošetřující lékař musí prodiskutovat s pacientem jeho žádost o důstojnou smrt a musí nabýt přesvědčení, že vzhledem ke všem okolnostem neexistuje žádné jiné rozumné řešení situace pacienta a že žádost pacienta je zcela dobrovolná

c) ošetřující lékař musí s pacientem vést o jeho žádosti o důstojnou smrt nejméně tři časově přiměřeně oddělené rozhovory, aby se ujistil o trvání fyzického nebo psychického utrpení pacienta a o jeho opakované vůli.

### § 9

(1) Před pomocí k důstojné smrti nebo jejím vyvoláním musí ošetřující lékař konzultovat jiného lékaře, kterého zevrubně informuje o zdravotním stavu pacienta. Tento lékař musí být nezávislý ve vztahu k pacientovi i ošetřujícímu lékaři a musí splňovat další podmínky stanovené prováděcím předpisem. Konzultovaný lékař přezkoumá lékařské záznamy a vyšetří pacienta. Konzultovaný lékař vypracuje o svých zjištěních zprávu, se kterou musí ošetřující lékař seznámit pacienta.

(2) Pokud pacienta pravidelně ošetřuje lékařský tým, ošetřující lékař musí pacientovu žádost o důstojnou smrt konzultovat i se členy tohoto lékařského týmu. Výsledky těchto konzultací je nutno zachytit v písemné formě. Členové ošetřujícího lékařského týmu musejí tento dokument podepsat.

(3) Pokud některý z konzultovaných lékařů vyjádří pochybnost o odůvodněnosti vyvolání důstojné smrti, je ošetřující lékař povinen konzultovat postupem dle odst.1 dalšího lékaře.

(4) Při splnění podmínek tohoto ustanovení ošetřující lékař postupuje dále podle § 12.

## Postup lékaře v případě žádosti učiněné předem

### § 10

Důstojnou smrt lze za podmínek tohoto zákona vyvolat i u pacienta, který o důstojnou smrt požádal způsobem stanoveným tímto zákonem předem.

### § 11

(1) Pokud pacient požádal o vyvolání důstojné smrti předem, musí být před samotným vyvoláním důstojné smrti současně splněny následující podmínky:

a) pacient trpí vážnou a nevléčitelnou nemocí;

b) pacient se nachází ve stavu nezměnitelného bezvědomí;

c) zdravotní stav pacienta je s ohledem na stav lékařské vědy v té době nevratný;

d) ošetřující lékař musí konzultovat jiného lékaře, kterého zevrubně informuje o zdravotním stavu pacienta. Tento lékař musí být nezávislý ve vztahu k pacientovi i ošetřujícímu lékaři a musí splňovat další podmínky stanovené prováděcím předpisem. Konzultovaný lékař přezkoumá lékařské záznamy, vyšetří pacienta a sdělí, zda podle jeho názoru jsou splněny podmínky písm. a) až c).

(2) Pokud pacienta pravidelně ošetřuje lékařský tým, ošetřující lékař musí pacientovu žádost o důstojnou smrt konzultovat i se členy tohoto lékařského týmu. Výsledky těchto konzultací je nutno zachytit v písemné formě. Členové ošetřujícího lékařského týmu musejí tento dokument podepsat.

(3) Pokud některý z konzultovaných lékařů vyjádří pochybnost o odůvodněnosti vyvolání důstojné smrti, je ošetřující lékař povinen konzultovat postupem dle písm. d) dalšího lékaře.

(4) Při splnění podmínek tohoto ustanovení ošetřující lékař postupuje dále podle § 12.

### § 12

Lékařské postupy pro pomoc k důstojné smrti a pro její vyvolání stanoví ministerstvo vyhláškou.

### § 13

Lékař, který byl nápomocen k důstojné smrti nebo ji vyvolal, musí vyplnit formulář sestavený ministerstvem a doručit jej ministerstvu do pěti pracovních dnů od vyvolání nebo pomoci k důstojné smrti. Ve formuláři musí být uvedeno pohlaví, místo a datum narození pacienta; datum, místo a hodina úmrtí; povaha utrpení, které bylo trvalé; zda byl pacient v nezměnitelném bezvědomí; důvody, které vedly k přesvědčení, že vzhledem ke všem okolnostem neexistovalo žádné jiné rozumné řešení situace pacienta a že žádost pacienta byla zcela dobrovolná; datum sepsání žádosti o důstojnou smrt; data a výsledky konzultací s jinými lékaři, případně se členy ošetřujícího lékařského týmu.

## § 14

Ministerstvo formulář uvedený v § 13 nejpozději do 3 pracovních dnů postoupí komisi zřízené při úřadu veřejného ochránce práv a složené lékařů, právníků a expertů na oblast důstojné smrti, která na základě údajů ve formuláři přezkoumá, zda byly v daném případě splněny podmínky tohoto zákona. V případě pochybností si komise může vyžádat od ošetřujícího lékaře údaje ze zdravotní dokumentace pacienta vztahující se k vyvolání důstojné smrti, zejména zprávy z veškerých konzultací, které byly učiněny v rámci postupu stanoveného tímto zákonem. Ošetřující lékař má povinnost vyžádanou dokumentaci komisi poskytnout.

## § 15

Komise vydává ke každému případu do dvou měsíců od doručení formuláře rozhodnutí o tom, zda byly splněny podmínky tohoto zákona. Na rozhodování komise se přiměřeně použijí ustanovení správního řádu.

## § 16

Pokud komise dospěje v rozhodnutí k názoru, že při pomoci k důstojné smrti nebo při jejím vyvolání nebyly splněny podmínky stanovené tímto zákonem, postoupí případ místně příslušnému státnímu zástupci.

## § 17

Komise je usnášeníschopná, pokud jsou přítomny nejméně dvě třetiny jejích členů.

## § 18

Členové komise jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvědí v souvislosti s činností v komisi. Tím není dotčena povinnost uvedená v § 16. Rovněž ustanovení zvláštních zákonů o zproštění mlčenlivosti touto zásadou nejsou dotčena. Členové komise rovněž důsledně dbají ochrany osobních údajů.

## § 19

Ministerstvo stanoví prováděcím předpisem bližší podmínky, které musí splňovat lékař konzultovaný v souvislosti se žádostí o důstojnou smrt, sestaví formulář uvedený v § 13 tohoto zákona a určí početní zastoupení odborníků v komisi podle § 14 tohoto zákona.

## **DŮVODOVÁ ZPRÁVA K NÁVRHU ZÁKONA O DŮSTOJNÉ SMRTI**

### **Obecná část**

Návrh zákona o důstojné smrti se snaží vyřešit mnohdy neúnosnou situaci pacienta, který trpí vážnou chorobou, případně se rovněž nachází ve stavu nezměnitelného bezvědomí, a jeho zdravotní stav vyvolává trvalé fyzické nebo psychické utrpení. I když český právní řád nijak nepostihuje spáchání sebevraždy, zdá se, že důstojnější pro řešení shora zmíněných situací by bylo zakotvení podrobně upravené

a kontrolovatelné možnosti ukončit život člověka (nacházejícího se ve vážném a neřešitelném zdravotním stavu) na základě jeho dobrovolného rozhodnutí.

K této možnosti již přikročilo nemálo států, za všechny jmenujme například Nizozemí, Belgie či Oregon. Další státy důstojnou smrt neřeší jako takovou zvláštní právní úpravou, její vyvolání však za určitých podmínek nepostihují podle předpisů trestního práva, které by se jinak v dané situaci uplatnily.

Pro účely české právní úpravy byl zvolen koncept, který na první místo klade možnost, aby pacientovi, který se nachází ve zmíněném stavu trvalého fyzického nebo psychického utrpení, byla poskytnuta součinnost, resp. pomoc k tomu, aby si mohl důstojnou smrt vyvolat za odborné asistence sám. Teprve na druhém místě, pro osoby, které se nacházejí kromě jiného ve stavu nezměnitelného bezvědomí a o důstojnou smrt požádaly předem, stanoví návrh zákona eventualitu vyvolání důstojné smrti lékařem samotným. Tento koncept neklade dle názoru autorů takovou zátěž na lékaře, neboť ti se v rámci prvně zmiňované varianty nebudou přímo podílet na usmrcení pacienta, nýbrž mu k důstojné smrti poskytnou pouze svoji odbornou součinnost. Pouze u pacienta, který neučinil svoji žádost předem, resp. není ve stavu nezměnitelného bezvědomí a zároveň není schopen si důstojnou smrt vyvolat sám, zákon ponechává možnost vyvolat důstojnou smrt i tehdy, kdy by v úvahu jinak přicházela pouze pomoc k důstojné smrti.

Závěrem je třeba konstatovat, že návrh zákona o důstojné smrti je v souladu s ústavním pořádkem České republiky i s předpisy mezinárodního práva. Návrh rovněž není v rozporu s legislativou Evropských společenství a nejsou v něm obsažena žádná diskriminační ustanovení. Dopad na státní rozpočet je možné označit za minimální, neboť výdaje se dotknou pouze zřízení komise pro posuzování případů, kdy byla vyvolána důstojná smrt. K tomu je však nutno dodat, že odměny členů komise nebudou mít na státní rozpočet žádný zásadní dopad.

## **Zvláštní část**

### **K §1**

Návrh zákona v § 1 obsahuje definici důstojné smrti, resp. odděluje pomoc k důstojné smrti (asistovaná eutanazie) a její vyvolání (aktivní eutanazie). Základní variantou je přitom pomoc k důstojné smrti, teprve pokud není možné využít tento postup, přichází na řadu vyvolání důstojné smrti jako takové.

### **K § 2**

Zákon zde vyjímá lékaře, který dopomůže k důstojné smrti nebo ji vyvolá, z působnosti trestních předpisů, a to pouze za předpokladu, že jsou dodrženy podmínky zákona. Zákon rovněž svěřuje pomoc k důstojné smrti nebo její vyvolání pouze lékařům, zároveň však stanoví, že k pomoci k důstojné smrti nebo jejímu vyvolání nemůže být žádný lékař nucen. Je tak ponecháno vždy na konkrétní osobě, zda svoji součinnost v daném případě poskytne či nikoliv.

Toto ustanovení zdůrazňuje pravidlo, že základním způsobem, jímž nastane důstojná smrt je pouze pomoc k ní. Teprve v případech, kdy to není objektivně možné, zákon umožňuje přímo důstojnou smrt vyvolat.

### K § 3

Toto ustanovení zákona obsahuje možnost, aby pacient o důstojnou smrt požádal předem, tj. v době, kdy důvod k vyvolání důstojné smrti zatím neexistuje. Situaci, kdy by však důvod k důstojné smrti v budoucnu nastal, pacient může řešit předem, sestavením příslušné žádosti.

### K § 4

Tento paragraf návrhu zákona o důstojné smrti obsahuje podrobnou úpravu žádosti pacienta. V této souvislosti bylo využito úpravy občanského zákoníku vztahující se na vyhotovení žádosti. Vzhledem k tomu, že zmíněná úprava občanského zákoníku poměrně zevrubně řeší nejrůznější případy, kdy je fyzická osoba při vyhotovování příslušného právního úkonu určitým způsobem znevýhodněná, tj. je například nevidomá, nemůže číst nebo psát, byla ustanovení občanského zákoníku použita i na žádost o důstojnou smrt, neboť je v souvislosti s ní do značné míry pravděpodobné, že žádost bude vyhotovovat právě fyzická osoba zdravotně určitým způsobem postižená.

### K § 5

V tomto případě se jedná o poměrně běžné ustanovení, výslovně stanovující možnost pacienta se svojí žádostí o důstojnou smrt libovolně nakládat, což zahrnuje i případné zpětvzetí žádosti.

### K § 6

K tomu, aby bylo možné prokázat, že pacient žádost o důstojnou smrt skutečně sestavil, návrh zákona stanoví, že žádost se vždy zakládá do zdravotnické dokumentace pacienta, případně je z ní po jejím zpětvzetí okamžitě vyňata a zničena.

### K § 7

Toto ustanovení návrhu zákona poněkud omezuje pomoc k důstojné smrti nebo její vyvolání. Předně z možnosti takto ukončit lidský život vyjímá osoby staré nebo bezmocné, které jinak nesplňují podmínky předpokládané tímto zákonem. Dále potom přesně definuje stav pacienta, u něhož je možné důstojnou smrt vyvolat či k ní dopomoci. Konečně zákon pamatuje i na to, že vzhledem ke stanoveným procedurám je nutný určitý čas, a proto určuje, že k důstojné smrti nelze dopomoci nebo ji vyvolat dříve než 4 týdny od vyhotovení žádosti.

### K § 8

Zákon zde stanoví podmínky, jejichž současné splnění je nutnou podmínkou pro pomoc k důstojné smrti nebo její vyvolání.

### K § 9

Aby bylo zabezpečeno co možná nejobjektivnější posouzení konkrétní situace, je třeba dle tohoto ustanovení zákona konzultovat dalšího lékaře, který splňuje podmínky stanovené prováděcím předpisem (konkrétně nezávislost je v tomto kontextu chápána i jako nutnost nepracovat na témže pracovišti jako ošetřující lékař pacienta) a který ke každému konkrétnímu pacientovi poskytne svoje stanovisko. Pokud pacienta pravidelně

ošetřuje lékařský tým, musejí být v souvislosti s důstojnou smrtí konzultováni i členové tohoto lékařského týmu. Pro případ, že by některý z konzultovaných lékařů vyjádřit o důstojné smrti pacienta pochyby, zákon stanoví, že musí být konzultován další lékař.

#### K § 10

Toto ustanovení vzhledem ke svému systematickému zařazení znovu opakuje zásadu, podle níž lze důstojnou smrt u pacienta vyvolat i na základě žádosti učiněné předem. Jelikož další úprava operuje již výhradně s podmínkou nezměnitelného bezvědomí, není již v této části návrhu zákona obsažena možnost k důstojné smrti pouze pomoci.

#### K § 11

Paragraf 11, podobně jako paragraf 8 a 9 upravuje postup lékařů, který musí předcházet vyvolání důstojné smrti u pacienta, který žádost o důstojnou smrt učinil dopředu a který se tudíž v dané situaci nachází ve stavu, kdy již není schopen o sobě rozhodovat.

#### K § 12

Vzhledem k vysoké odbornosti lékařských postupů byla konkrétní procedura vyvolání a pomoci k důstojné smrti ponechána na odborně zpracovaném prováděcím předpise.

#### K § 13

K tomu, aby bylo možné tuto citlivou záležitost podrobit patřičné kontrole, je stanoveno, že po pomoci k důstojné smrti nebo jejím vyvolání je lékař, který k důstojné smrti dopomohl nebo ji vyvolal, povinen vyplnit formulář a zároveň se určuje, jaké údaje musí formulář obsahovat.

#### K § 14

K přezkoumání postupu při pomoci k důstojné smrti nebo jejím vyvolání, resp. dodržení podmínek navrhovaného zákona zřídí ministerstvo komisi, která na základě údajů uvedených ve formuláři rozhodne, zda při pomoci k důstojné smrti nebo jejím vyvolání v konkrétním případě byly či nebyly splněny podmínky tohoto zákona. Tato komise by měla být složena z lékařů, právníků a odborníků na oblast důstojné smrti, tj. například psychologů aj. a měla by fungovat v rámci úřadu veřejného ochránce práv.

#### K § 15

Výsledkem rozhodování komise je rozhodnutí, jež je komise povinna vydat do dvou měsíců od doručení formuláře. Je tak zajištěna jistota lékaře, že při vyvolávání nebo pomoci k důstojné smrti dodržel veškeré podmínky stanovené tímto zákonem.

#### K § 16

Zde se jedná o odlišení pomoci (vyvolání) důstojné smrti za podmínek stanovených návrhem zákona, které je vyjmuté z působnosti trestních předpisů, od potenciálního spáchání trestného činu při nedodržení podmínek zákona.

K § 17

Technicko – organizační ustanovení, které pouze klade důraz na důležitost přijímání rozhodnutí komise, tudíž pro její usnášeníschopnost stanovuje podmínku účasti alespoň dvou třetin jejích členů.

K § 18

Vzhledem k citlivosti záležitosti, jakou důstojná smrt jistě je, a k ochraně osobních údajů zde zákon výslovně na členy komise klade povinnost mlčenlivosti a ochrany osobních údajů.

K § 19

Jde o zmocňovací ustanovení, které se vztahuje na případy, u nichž návrh zákona počítá s prováděcím předpisem.

Přemysl Sobotka

předseda Senátu Parlamentu České republiky

V Praze 14.7.2008

Vážený pane předsedo,

předkládám Vám, v souladu s ustanovením § 127 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, senátní návrh zákona „o důstojné smrti“ a žádám Vás o jeho postoupení Organizačnímu výboru.

S úctou

Václava Domšová, v.r.

senátorka Parlamentu České republiky<sup>92</sup>

---

<sup>92</sup> Návrh senátorky Václavy Domšové senátního návrhu zákona o důstojné smrti: ZÁKON o důstojné smrti. *SENÁT PČR* [online]. 14.7.2008 [cit. 2023-03-16].  
Dostupné z: [https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id\\_doc=47525&id\\_var=40369](https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=47525&id_var=40369)  
staženo – neupraveno



## Příloha č. 4 – Hippokratova přísaha<sup>93</sup>

Přisáhám a volám Apollóna lékaře a Asklépia a Hygieiu a Panakín a všechny bohy a bohyně za svědky, že budu tuto smlouvu a přísahu dle svých možností a dle svého svědomí dodržovat.

Toho, kdo mě naučil umění lékařskému, budu si vážit, jako svých rodičů a budu ho ze svého zajištění podporovat. Když se dostane do nouze, dám mu ze svého, stejně jako i jeho potomkům dám a budou stejní jako moji bratři. Pokud znalosti tohoto umění (lékařského) zatouží, budu je vyučovat zdarma a bez smlouvy. Seznámím své syny a syny svého učitele a všechny ustanovené a na lékařský mrav přísahající s předpisy, přednáškami a se všemi ostatními radami. Jinak však s nimi neseznámím nikoho dalšího.

Lékařské úkony budu konat v zájmu a ve prospěch nemocného, dle svých schopností a svého úsudku. Vystříhám se všeho, co by bylo ke škodě a co by nebylo správné.

Nepodám nikomu smrtící prostředek, ani kdyby mne o to kdokoli požádal, a nikomu také nebudu radit (jak zemřít). Žádné ženě nedám prostředek k vyhnání plodu.

Svůj život uchovám v čistotě a bohabojnosti, stejně tak i své lékařské umění. Nebudu (lidské tělo) řezat, ani ty, co trpí kameny, a tento zákrok přenechám mužům, kteří takovéto řemeslo provádějí.

Do všech domů, kam vstoupím, budu vstupovat ve prospěch nemocného, zbaven každého vědomého bezpráví a každého zlého činu. Zvláště se vystříhám pohlavního zneužití žen i mužů, svobodných i otroků. Cokoli, co při léčbě i mimo svou praxi ve styku s lidmi uvidím a uslyším, co nesmí se sdělit, to zamlčím a uchovám v tajnosti.

Když tuto přísahu dodržím a neporuším, necht' ve svém životě i ve svém umění skromně dopředu postoupím. Tak získám si vážnost všech lidí po všechny ty časy. Když ale zákazy přestoupím a přísahu poruším, necht' se pravý opak stane.

---

<sup>93</sup> VEJRAŽKA, M. a SVOBODOVÁ, D. *Terminologiae medicae IANUA: úvod do problematiky řeckolatinské lékařské terminologie pro studenty magisterského studia lékařství*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-1459-4.